KOSTEN EN OPBRENGSTEN PER BEDRIJF EN PER PRODUKT OP AKKERBOUWBEDRIJVEN IN NOORDHOLLAND
(Wieringermeer en overige droogmakerijen)

Voorcalculatie 1961/62

L 1
381 A

LANDBOUW-ECONOMISCH INSTITUUT
ONTVANGEN
- 8 DEC. 1961
BIBLIOTHEEK

Rapport No. 381

Afdeling Bedrijfseconomisch Onderzoek Landbouw

491863

61/1683

INHOUDSOPGAVE

			Blz.
WOORD VOORAF			
HOOFDSTUK	I	SAMENVATTING VAN DE RESULTATEN	9
		§ 1. Algemeen	9
		§ 2. Gebieden en het aantal bedrijven	10
		§ 3. Samenvatting van de voorcalculaties 1961/62	12
		§ 4. Gemiddeld arbeidsinkomen van de boer in de jaren 1955/56 t/m 1960/61	18
HOOFDSTUK	II	TOELICHTING OP DE BEREKENDE KOSTEN PER GEWAS	19
		§ 1. Algemeen	19
		§ 2. Arbeidskosten	20
		§ 3. Beloning voor bedrijfsleiding	29
		§ 4. Trekkrachtkosten	29
		§ 5. Werktuigkosten	33
		§ 6. Werk door derden	36
		§ 7. Zaaizaad en pootgoed	41
		§ 8. Bemesting	43
		§ 9. Kosten van grond en gebouwen	48
		§ 10. Overige kosten	49
		§ 11. Aftrekposten voor bijprodukten en neven-opbrengsten	51
HOOFDSTUK	III	TOELICHTING OP DE KG-OPBRENGSTEN VAN DE GEWASSEN	55
		§ 1. Algemeen	55
		§ 2. Kg-opbrengsten per ha hoofdprodukt	55
		§ 3. Kg-opbrengsten per ha bijprodukt	65
HOOFDSTUK	IV	PRODUKTIEKOSTEN PER HA VAN DE OVERIGE GEWASSEN	68
BIJLAGEN	I	Gemiddelde financiële resultaten per ha cultuurgrond in de jaren 1955/56 t/m 1960/61	73
	II	Berekening stijging arbeidskosten	76
	III	Fosforzuur en kalibemesting onttrekkingsnormen per gewas	78

INHOUD VAN DE TABELLEN EN GRAFIEKEN

Blz.

A. TABELLEN

Tabel 1. Aantal bedrijven en gemiddelde oppervlakte (gemeten maat) 11
2. Aantal bedrijven in overige droogmakerijen 11
3. Produktiekosten en opbrengsten per ha (gemeten maat) van tarwe en gerst. Voorcalculatie 1961/62 13
4. Produktiekosten en opbrengsten per ha (gemeten maat) van haver, suikerbieten en aardappelen. Voorcalculatie 1961/62 14
5. Produktiekosten der overige gewassen. Voorcalculatie 1961/62 15
6. Financiële resultaten van het gehele bedrijf. Voorcalculatie 1961/62 16
7. Opbrengstprijzen in gld. per 100 kg 17
8. Invloed van prijswijzigingen op de financiële resultaten van het gehele bedrijf 17
9. Gemiddeld arbeidsinkomen van de boer in guldens per bedrijf (uitkomsten volgens de bedrijfsboekhoudingen) 18
10. Voorbeeld berekening van loon per gewerkt uur van boer en gezinsleden. Voorcalculatie 1961/62 22
11. Verdeelsleutels voor de arbeidskosten 24
12. Gemiddelde arbeidskosten per ha graan (100 eenheden) 25
13. Arbeidskosten per ha graan (100 eenheden), loonpeil voorcalculatie 1961/62 26
14. Toegepaste werkmethoden in % van de oppervlakte 28
15. Berekende arbeidskosten per ha. Voorcalculatie 1961/62 28
16. Verdeelsleutels voor de trekkrachtkosten 31
17. Gemiddelde trekkrachtkosten per ha graan (100 eenheden) 32
18. Trekkrachtkosten per ha graan. Voorcalculatie 1961/62 32
19. Berekende trekkrachtkosten per ha gewas. Voorcalculatie 1961/62 33
20. Verdeelsleutels voor de werktuigkosten 34
21. Gemiddelde werktuigkosten per ha graan (100 eenheden) 35
22. Werktuigkosten per ha graan (100 eenheden). Voorcalculatie 1961/62 35
23. Berekende werktuigkosten per ha gewas. Voorcalculatie 1961/62 36
24. Dorsen per 100 kg en maaidorsen van granen per ha 36
25. Chemische onkruidbestrijding in gewassen. Voorcalculatie 1961/62 37
26. Insekten- en ziektenbestrijding in gewassen. Voorcalculatie 1961/62 38
27. Kosten machinaal rooien door derden per ha 39
28. Afleveringskosten suikerbieten per 1000 kg (netto) 39
29. Algemene werkzaamheden door derden in guldens per ha bouwland 40

		Blz.
Tabel 30.	Werk door derden in guldens per ha gewas	40
31.	Prijzen zaaizaad/pootgoed per 100 kg. Voorcalculatie 1961/62	42
32.	Zaaizaad- en pootgoedverbruik per ha gewas	42
33.	Stikstofbemesting in kg per ha	43
34.	Gift in kg P_2O_5 en K_2O per 100 eenheden	43
35.	Verbruikersprijzen in ct. per kg zuivere meststof volgens de boekhoudingen	44
36.	Verhoudingscijfers van kunstmestprijzen volgens de boekhoudingen ten opzichte van de groothandelsprijzen volgens de L.E.I.-statistiek	44
37.	Prijs per kg zuivere meststof in ct. Voorcalculatie 1961/62	45
38.	Kosten overige aangekochte meststoffen per ha cultuurgrond	45
39.	Stalmestkosten in guldens per ha cultuurgrond	46
40.	Ondergeploegde oppervlakte in % van het bouwland (zonder klaver e.d.)	46
41.	Groenbemesting per ha bouwland (zonder klaver e.d.). Voorcalculatie 1961/62	47
42.	Bemestingskosten per gewas per ha Voorcalculatie 1961/62	48
43.	Kosten grond en gebouwen per ha (gemeten maat). Voorcalculatie 1961/62	49
44.	Algemene kosten per ha cultuurgrond	50
45.	Overige kosten per ha cultuurgrond	50
46.	Gemiddelde telersprijzen per 1000 kg stro	51
47.	Stro-opbrengst per ha. Voorcalculatie 1961/62	52
48.	Nevenopbrengsten in % van de bewerkingskosten	53
49.	Terreinaflevering van suikerbieten en ontvangen vergoeding per ha	53
50.	Opbrengsten per ha (gemeten maat) - Wieringermeer	56
51.	Opbrengsten per ha (gemeten maat) - overige droogmakerijen	57
52.	Verdeelsleutel voor de stro-opbrengst per ha (opbrengst haverstro = 100)	65
53.	Opbrengsten graanstro per ha (gemeten maat)	66
54.	Stro-opbrengst per ha haver	66
55.	Stro-opbrengst per ha. Voorcalculatie 1961/62	66
56.	Produktiekosten en opbrengsten van een aantal gewassen per ha (gemeten maat). Voorcalculatie 1961/62	69
57.	Specificatie van werk door derden, algemene kosten en bestemming pootaardappelen per ha	70

B. GRAFIEKEN

Grafiek 1.	Arbeidskosten per 100 eenheden, loonpeil 1961/62	27
2 t/m 7.	Opbrengsten van de gewassen	59

WOORD VOORAF

In verband met de wens meer gebieden te betrekken in de voorcalculaties van de kostprijzen van landbouwprodukten heeft het Landbouw-Economisch Instituut sinds 1955 110 bedrijven - verspreid over Noordhollandse polders en de Friese kleibouwstreek - in administratie.

Met de gegevens over het laatste boekjaar is een documentatie over zes jaren ontstaan. Dit materiaal is, mede op grond van kennis omtrent ontwikkelingen in andere Nederlandse kleigebieden, voldoende geacht om het aan te durven een uitspraak te doen over het onder normale omstandigheden te verwachten gemiddelde niveau van kosten en opbrengsten voor de oogst 1962 op bedrijven van overeenkomstige structuur als die welke in het documentatiemateriaal zijn verwerkt; d.w.z. de akkerbouwbedrijven van 20-50 ha in de Wieringermeer; de akkerbouwbedrijven van 15-50 ha in de overige Noordhollandse droogmakerijen en de gemengde bedrijven van 20-45 ha in de Friese kleibouwstreek.

De uitgangspunten, die in overleg met het Ministerie van Landbouw en Visserij en het Landbouwschap voor de kostprijsberekeningen ten behoeve van het prijsbeleid zijn vastgesteld, zijn ook toegepast bij de voorcalculaties van dit rapport.

Dit rapport beperkt zich tot de voorcalculaties voor de zo juist genoemde categorieën van akkerbouwbedrijven in Noordholland. Het rapport over de gemengde bedrijven in de Friese kleibouwstreek verschijnt binnenkort als een afzonderlijke publikatie.

Het concept van beide rapporten is getoetst aan het oordeel van een Commissie van Advies bestaande uit de heren:

Ir. H.T. Tjallema, (voorzitter)	Directeur van de Akker- en Weidebouw,	's-Gravenhage
J. Alberda,	Landbouwer,	Ee (Fr.)
L.C. Douma,	Bestuurder Landarbeidersbond	Heilo (Nh.)
Ir. L.R. Dijkema,	Rijkslandbouwconsulent,	Schagen
Ir. C. Spithost,	Rijkslandbouwconsulent,	Leeuwarden
Ir. L. Troost,	Directeur Middelbare Landbouwschool,	Hoofddorp
J.K. Veenkamp,	Landbouwer,	Wieringerwerf

Van de waardevolle opmerkingen van de commissie is gaarne gebruik gemaakt.

De commissie acht het wenselijk dat in de toekomst door het L.E.I. aandacht wordt besteed aan de bepaling van het gemiddelde vochtgehalte en de kwaliteit van de granen. Wegens het ontbreken van de noodzakelijke basisgegevens van de onderzochte bedrijven is het thans niet mogelijk geweest deze factoren te kwantificeren, zodat voor het prijsbeleid andere dan L.E.I.-cijfers gebruikt moeten worden.

Het rapport is samengesteld op de afdeling Bedrijfseconomisch Onderzoek Landbouw door ir. H. Dijkstra en J. Hoornweg.

DE DIRECTEUR,

's-Gravenhage, november 1961 (Prof. dr. A. Kraal)

HOOFDSTUK I

SAMENVATTING VAN DE RESULTATEN

§ 1. A l g e m e e n

In dit rapport zijn de kostprijsberekeningen opgenomen van de voornaamste gewassen op de akkerbouwbedrijven in de Wieringermeer en in de overige droogmakerijen van Noordholland.

Voor deze gebieden zijn in het verleden geen kostprijsberekeningen opgesteld. De mogelijkheid hiertoe is thans aanwezig omdat sedert 1955/56 een aantal landbouwers in deze gebieden bereid is geweest de L.E.I.-administratie te voeren.

Het met behulp van de bedrijfsboekhoudingen ter beschikking gekomen documentatiemateriaal heeft thans betrekking op zes jaren (1955/56 t/m 1960/61), op grond hiervan is getracht tot een aanvaardbare opzet van de berekeningen te geraken. Uiteraard is deze documentatiebasis smal, doch zal zich verbreden met het verstrijken van de jaren.

De minimumoppervlakte van de onderzochte bedrijven wordt bepaald door het uitgangspunt, dat het kostprijsonderzoek voor de gewassen in de kleigebieden gericht dient te zijn op de akkerbouwbedrijven waar de arbeid hoofdzakelijk in loondienst wordt verricht.

Bij de bedrijfskeuze, die eertijds in deze gebieden heeft plaatsgehad, was dit uitgangspunt nog niet van kracht. Dit heeft tot gevolg dat een aantal in administratie zijnde gezinsbedrijven met een relatief kleinere oppervlakte cultuurgrond niet in de berekeningen is opgenomen.

Voorts zijn niet opgenomen de bedrijven met een sterk gemengd karakter (rundveehouderij en bouwlandexploitatie). Indien aan de uitkomsten van een dergelijke groep bedrijven behoefte bestaat, dan zou hiertoe een afzonderlijke groep moeten worden gevormd. De thans beschikbare gegevens zijn echter onvoldoende om hierin tegemoet te komen.

De berekeningen betreffen dus uitsluitend akkerbouwbedrijven. De resultaten van de gemengde bedrijven, die dan hoofdzakelijk zijn gelegen op de mindere grondsoorten, zijn niet in deze berekeningen begrepen. Op grond hiervan kan worden gesteld dat de berekeningen geen maatstaf zijn voor het gehele gebied.

Ten aanzien van de overige uitgangspunten voor de kostprijsberekeningen zij opgemerkt dat deze ook in dit rapport zijn toegepast. Bij de voornaamste kostenelementen zal nog een nadere toelichting worden gegeven. Ook is voor geen van de groepen bedrijven een selectie toegepast op het punt van de arbeidsefficiency, zoals bijvoorbeeld voor weidebedrijven en gemengde zandbedrijven geschiedt. Evenals voor de kostprijsberekeningen van de overige akkerbouwbedrijven op zeeklei zijn voor dit onderzoek alleen de bedrijven gebruikt, die voldoen aan het eerder genoemde criterium van hoofdzakelijk betaalde arbeid.

In § 2 van hoofdstuk I is een overzicht gegeven van de gebieden en het aantal bedrijven. De samenvatting van de voorcalculaties 1961/62 is opgenomen in § 3. Een overzicht van het gemiddelde arbeidsinkomen van de boer in de voorgaande jaren is in § 4 gegeven.

Hoofdstuk II en III bevatten een uitvoerige toelichting op de berekende kosten en opbrengsten van de gewassen. Hoofdstuk IV behandelt de produktiekosten van de overige gewassen.

Tenslotte bevat het rapport een aantal bijlagen met de gedetailleerde gegevens over de uitkomsten in voorgaande jaren en de nadere specificaties ten behoeve van de voorcalculatie 1961/62.

§ 2. G e b i e d e n e n h e t a a n t a l b e d r i j v e n

De gemiddelde oppervlakte cultuurgrond,benevens het aantal onderzochte bedrijven in de verschillende jaren is hierna vermeld. De gebieden worden in de tabellen aangeduid met "Wieringermeer" en "overige droogmakerijen".

In tabel 1 is de gemiddelde oppervlakte vermeld van de onderzochte bedrijven. Dit betekent niet dat de berekende kostprijzen

Tabel 1

AANTAL BEDRIJVEN EN GEMIDDELDE OPPERVLAKTE (GEMETEN MAAT)

	Wieringermeer			Overige droogmakerijen		
	aantal	cult.-grond	bouwland	aantal	cult.-grond	bouwland
		ha	ha		ha	ha
Boekjaar 1955/56	21	40,90	40,55	42	30,30	28,95
" 1956/57	23	39,40	39,25	46	31,35	29,95
" 1957/58	23	37,80	37,50	46	31,60	30,30
" 1958/59	25	35,50	34,90	49	32,35	31,05
" 1959/60	28	34,50	34,25	55	30,90	29,60
" 1960/61	28	32,70	32,40	56	29,30	27,55

betrekking hebben op bedrijven met een zelfde oppervlakte cultuurgrond. De oppervlakte van de bedrijven varieert namelijk binnen de begrenzing van onderstaande grootteklasse.

Het onderzoek is namelijk beperkt tot bedrijven welke in de volgende grootteklasse vallen.

	Grootteklasse
Wieringermeer	20 ha - 50 ha
Overige droogmakerijen	15 ha - 50 ha

Ten aanzien van de bedrijven in de droogmakerijen van Noordholland is het volgende overzicht te geven over de ligging van de bedrijven in de verschillende polders.

Tabel 2

AANTAL BEDRIJVEN IN DE OVERIGE DROOGMAKERIJEN

	1955/56	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61
Haarlemmermeer	19	20	17	20	22	21
IJpolder	3	5	5	5	7	6
Beemster, Legmeer e.o.	7	7	6	8	9	12
Overige polders	13	14	18	16	17	17
Totaalaantal bedrijven	42	46	46	49	55	56

§ 3. Samenvatting van de voorcalculaties 1961/62

a. Kostprijzen granen, aardappelen en suikerbieten

In de tabellen 3 en 4 zijn de produktiekosten vermeld van de gewassen waarvoor op enigerlei wijze door de overheid een prijsbeleid wordt gevoerd.

Met uitzondering van de suikerbieten, gelden de produktiekosten voor levering "af-boerderij". Alle kosten, welke na dit tijdstip aan het produkt worden besteed, zijn niet in de produktiekosten opgenomen.

Voor zover de granen zijn geoogst met de maaidorsmachine zijn echter normbedragen voor de droging in rekening gebracht.

Over het gemiddelde vochtgehalte van de granen zijn geen cijfers beschikbaar. Ook kan niet worden aangegeven in hoeverre niet gedroogde of gedroogde granen zijn afgeleverd, omdat in de L.E.I.-boekhouding de afgeleverde hoeveelheid zonder meer is vermeld.

De gemiddelde afleveringsdatum is evenmin aan te geven voor de verschillende produkten. Voor de hoogte van de kg-opbrengsten is dit van belang omdat door bewaring verliezen kunnen optreden.

Voor de consumptieaardappelen is hierop een uitzondering mogelijk. De meerdere kosten welke worden gemaakt voor de bewaring van consumptieaardappelen zijn namelijk in de boekhoudkundige resultaten van de bedrijven af te splitsen. De produktiekosten van consumptieaardappelen in tabel 4 zijn berekend bij "herfstaflevering" voor consumptiekwaliteit.

De aanduiding voorcalculatie 1961/62 betreft het gemiddeld te verwachten niveau van kosten en opbrengsten van oogst 1962.

Tabel 3

PRODUKTIEKOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA (GEMETEN MAAT) VAN TARWE EN GERST
Voorcalculatie 1961/62

Omschrijving		Wintertarwe		Zomertarwe		Zomergerst	
		Wieringermeer	overige droogmakerijen	Wieringermeer	overige droogmakerijen	Wieringermeer	overige droogmakerijen
1. Arbeidskosten		302	356	302	356	248	302
2. Beloning voor bedrijfsleiding		94	94	94	94	94	94
3. Trekkrachtkosten		99	128	99	128	89	116
4. Werktuigkosten		147	156	147	156	127	131
5. Werk door derden		188	143	174	137	198	193
6. Zaaizaad		91	97	85	93	56	63
7. Bemesting		164	142	158	140	136	127
8. Kosten grond en gebouwen		245	252	245	252	245	252
9. Overige kosten		121	111	119	109	119	109
Brutokosten		1451	1479	1423	1465	1312	1387
10. Aftrekposten:							
opbrengst bijprodukt		303	280	326	320	152	156
overige opbrengsten		8	10	8	10	7	8
Totaal aftrekposten		311	290	334	330	159	164
Nettokosten		1140	1189	1089	1135	1153	1223
11. Opbrengst hoofdprodukt	kg	4750	4400	4150	3900	4250	4200
12. Opbrengst bijprodukt	kg	5250	4850	5650	5550	2950	2950
13. Kostprijs per 100 kg	gld.	24,00	27,00	26,25	29,10	27,15	29,10

Tabel 4

PRODUKTIEKOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA (GEMETEN MAAT) VAN HAVER, SUIKERBIETEN EN AARDAPPELEN

Voorcalculatie 1961/62

Omschrijving	Haver		Suikerbieten		Consumptieaardapp.
	Wieringermeer	overige droogmakerijen	Wieringermeer	overige droogmakerijen	overige droogmakerijen
1. Arbeidskosten	321	377	849	985	1044
2. Beloning voor bedrijfsleiding	94	94	189	189	209
3. Trekkrachtkosten	103	129	151	214	252
4. Werktuigkosten	157	156	159	209	250
5. Werk door derden	176	151	333	234	189
6. Zaaizaad/pootgoed	54	60	60	60	524
7. Bemesting	147	138	283	275	228
8. Kosten grond en gebouwen	245	252	245	252	252
9. Overige kosten	119	109	138	128	140
Brutokosten	1416	1466	2407	2546	3088
10. Aftrekposten:					
opbrengst bijprodukt	312	308	175	110	140
overige opbrengsten	9	10	17	31	23
Totaal aftrekposten	321	318	192	141	163
Nettokosten	1095	1148	2215	2405	2925
11. Opbrengst hoofdprodukt kg	4600	4400	48500	49000	24000
12. Opbrengst bijprodukt kg	5250	5150			4000
13. Kostprijs per 100/1000 kg gld.	23,80	26,10	45,65	49,10	12,20
14. Suikergehalte %			16,2	16,1	

b. Kostprijzen van de overige gewassen

In tabel 5 is een overzicht gegevens van de produktiekosten en opbrengsten van de overige gewassen. Dit zijn dan de meer speculatieve gewassen welke in de verschillende gebieden van belang zijn en welke in het algemeen buiten de maatregelen van prijsbeleid vallen.

Tabel 5

PRODUKTIEKOSTEN DER OVERIGE GEWASSEN
Voorcalculatie 1961/62

	Bruto-kosten gld./ha	Bij-produkt gld./ha	Netto-kosten gld./ha	Op-brengst kg/ha	Kostprijs per 100 kg
Wieringermeer					
Erwten	1539,-	167,-	1372,-	3400	40,35
Pootaardappelen	3879,-	246,-	3633,-	18380	19,75
Vlas (ongerepeld)	1494,-	8,-	1486,-	8200	18,10
Overige droogmakerijen					
Erwten	1677,-	163,-	1514,-	3250	46,60
Pootaardappelen	4057,-	262,-	3795,-	19250	19,70
Vlas (ongerepeld)	1570,-	10,-	1560,-	8000	19,50

c. Financiële resultaten van het gehele bedrijf

De financiële resultaten van het gehele bedrijf zijn opgesteld op basis van de kostprijsberekeningen van de afzonderlijke produkten en gelden daarom eveneens voor gemiddelde omstandigheden. De kosten en de kg-opbrengsten zijn gelijk aan die van de kostprijsberekeningen per produkt. De opbrengstprijzen van de gegarandeerde produkten zijn afgestemd op het niveau van de garantie- en richtprijzen van oogst 1961. Voor de vrije produkten is een genormaliseerd prijspeil in rekening gebracht dat is afgestemd op de prijzen in de afgelopen jaren.

De invloed van hogere of lagere opbrengstprijzen op de rentabiliteit van het gehele bedrijf is voor de produkten die in het prijsbeleid zijn betrokken nog afzonderlijk in tabel 7 vermeld.

De beloning voor bedrijfsleiding is niet opgenomen onder de kosten van het bedrijf. Dit betekent dat in de bedragen voor netto-overschot en arbeidsinkomen tevens is begrepen de beloning voor bedrijfsleiding. Het berekende arbeidsinkomen van de boer omvat de beloning voor handenarbeid, de beloning voor bedrijfsleiding en de ondernemerswinst of -verlies.

Tabel 6

FINANCIËLE RESULTATEN VAN HET GEHELE BEDRIJF
Voorcalculatie 1961/62

	Wieringermeer	Overige droogmakerijen
Grootteklasse	20-50 ha	15-50 ha
I. Grondgebruik	ha	ha
Granen	12,40	11,95
Peulvruchten	1,65	2,30
Handelsgewassen	3,85	3,15
Aardappelen	4,55	3,40
Bieten	6,00	6,00
Overige gewassen	4,20	1,70
Bouwland	32,65	28,50
Grasland	0,35	1,50
Cultuurgrond	33,00	30,00
II. Financiële resultaten	gld.	gld.
a. Opbrengsten		
Marktbare gewassen	60952	52654
Opbrengst rundveehouderij en voedergewassen	8227	5569
Overige opbrengsten	1461	2165
Totaal opbrengsten	70640	60388
b. Kosten		
Arbeidskosten	20369	20276
Werk door derden	7670	5398
Werktuigkosten	4999	4964
Trekkerkosten	3270	3709
Zaaizaad/pootgoed	4945	4038
Aangekochte meststoffen	4903	4389
Aangekocht veevoer	1369	2113
Kosten grond en gebouwen	8085	7560
Overige kosten	6050	4642
Totale kosten 1)	61660	57089
c. Resultaten		
Netto-overschot	8980	3299
Arbeidskosten van boer + gezinsleden	7850	7900
Arbeidsinkomen van gezin	16830	11199
Arbeidskosten gezinsleden	2100	2350
Arbeidsinkomen van boer	14730	8849

1) Zonder beloning voor bedrijfsleiding.

De in tabel 6 vermelde financiële resultaten van het gehele bedrijf zijn in sterke mate afhankelijk van de in rekening gebrachte opbrengstprijzen. Hogere of lagere opbrengstprijzen zullen de financiële resultaten doen stijgen of dalen. De berekende resultaten dienen dan ook te worden beoordeeld tegen de achtergrond van de opbrengstprijzen.

Ter oriëntering is in de volgende tabel een overzicht gegeven van de in rekening gebrachte opbrengstprijzen.

Tabel 7

OPBRENGSTPRIJZEN PER GEWAS IN GLD. PER 100 KG
(Voorcalculatie 1961/62)

Tarwe	30,50	Blauwmaanzaad	130,-
Gerst Wieringermeer	28,-	Karwijzaad	100,-
Gerst ov. droogmakerijen	27,-		
Haver	25,75	Consumptieaardappelen (herfst- en voorjaarsafl.)	11,50
Graanstro per 1000 kg:			
dorsen	61,-	Pootaardappelen (herfst- en voorjaarsafl.)	20,-
maaidorsen	51,-		
Erwten	42,-	Suikerbieten per 1000 kg (gehalte 16%)	51,50
Vlas:			
gerepeld	25,-		
ongerepeld	18,-		

De invloed op de financiële resultaten van het gehele bedrijf van gewijzigde opbrengstprijzen van de produkten die bij het prijsbeleid van de overheid zijn betrokken, is in tabel 8 nader uitgewerkt.

Tabel 8

DE INVLOED VAN PRIJSWIJZIGINGEN OP DE FINANCIËLE RESULTATEN VAN HET GEHELE BEDRIJF

	Prijswijziging per 100 kg	Wieringermeer	Overige droogmakerijen
	gld.	gld.	gld.
Tarwe	1,-	375,-	340,-
Gerst	1,-	83,-	104,-
Haver	1,-	105,-	57,-
Pootaardappelen	1,-	496,-	221,-
Consumptieaardappelen	1,-	474,-	572,-
Suikerbieten	1,-[1)]	284,-	279,-

1) Per 1000 kg.

Vorenvermelde bedragen betreffen uitsluitend de afgeleverde hoeveelheden.

§ 4. Gemiddeld arbeidsinkomen van de boer in de jaren 1955/56 t/m 1960/61

Een overzicht van het gemiddelde arbeidsinkomen van de boer in de jaren 1955/56 t/m 1960/61 is in tabel 9 opgenomen.

De resultaten gelden per boekjaar dat loopt van 1 maart t/m 28 februari. Dit betekent dat b.v. het boekjaar 1958/59 betrekking heeft op oogst 1958.

De hoogte van het gemiddelde inkomen wordt in de loop van deze jaren beïnvloed door de produktieomstandigheden en het prijspeil in de desbetreffende jaren.

Tabel 9

GEMIDDELD ARBEIDSINKOMEN VAN DE BOER IN GLD. PER BEDRIJF
(Uitkomsten volgens de bedrijfsboekhoudingen)

	Wieringermeer	Overige droogmakerijen
Boekjaar 1955/56	19900	10300
" 1956/57	5600	900
" 1957/58	10950	6000
" 1958/59	13550	12250
" 1959/60[1)]	30800	23700
" 1960/61[1)]	17300	9300

1) Voorlopige uitkomsten.

Bij de berekening van de inkomens volgens tabel 9 zijn de kosten voor grond en gebouwen op dezelfde wijze gewaardeerd als voor de voorcalculatie. Dit zijn dus normbedragen die afwijken van de werkelijk betaalde pachtsom.

Het arbeidsinkomen van de boer omvat de beloning voor handenarbeid, de beloning voor bedrijfsleiding en de ondernemerswinst of -verlies.

Een nadere specificatie van kosten en opbrengsten per ha in de reeks van jaren is opgenomen in bijlage I van dit rapport.

HOOFDSTUK II

TOELICHTING OP DE BEREKENDE KOSTEN PER PRODUKT

§ 1. A l g e m e e n

De berekeningen zijn gebaseerd op de gemiddelde uitkomsten van de bedrijfsboekhoudingen in de jaren 1955/56 t/m 1960/61 (zes jaren).

Bij de bepaling van de kosten per produkt kan in het algemeen een onderscheid worden gemaakt naar:

a. de direct toe te rekenen kosten, zoals zaaizaad, veevoer, stikstofbemesting e.a.;
b. de kosten, welke met behulp van verdeelsleutels worden toegerekend aan de produkten. Dit is geschied voor de kosten van arbeid, trekkracht, werktuigen, fosforzuur- en kalibemesting e.a.

In de boekhoudingen van de bedrijven worden alleen kostensplitsingen naar de verschillende produkten gemaakt indien deze kosten aanwijsbaar zijn voor een bepaald produkt zoals bijvoorbeeld het aangekochte of uit eigen bedrijf afkomstige zaaizaad.

Het merendeel van de kosten op de akkerbouwbedrijven zijn echter kosten, welke ten laste komen van alle voortgebrachte produkten. Zo worden de arbeidskosten voor betaalde arbeidskrachten en de eigen arbeid geadministreerd, zonder dat een verdeling over enig produkt plaatsheeft. Zou men de arbeidskosten per bedrijf over de produkten willen verdelen, dan was naast de financiële administratie van het bedrijf ook een tijdschrijfadministratie nodig. In het algemeen stuit dit op praktische moeilijkheden en is daarom op brede schaal niet in te voeren.

Bij de huidige methode van kostprijsberekening, zoals deze in de loop der jaren is ontwikkeld, geeft een voor de deelnemer vrij eenvoudige administratie reeds voldoende basisgegevens. Er wordt namelijk gewerkt met normatieve verdeelsleutels die gelden voor alle bedrijven in een bepaald gebied.

Voor de opstelling van deze verdeelsleutels is uiteraard een diepgaande studie vereist. Op een beperkt aantal bedrijven wordt daarom een gedetailleerde tijdschrijfadministratie gevoerd. Dit geschiedt o.m. voor het meten van het arbeids- en trekkrachtverbruik voor de verschillende produkten.

Over de gebruikte verdeelsleutels is verder bij de behandeling van de afzonderlijke kostenposten een korte toelichting gegeven.

Hoewel er ten aanzien van bepaalde verdeelsleutels een verdergaande verfijning wellicht mogelijk is, dient men niet uit het oog te verliezen dat alle kosten, zoals deze in de praktijk zijn waargenomen door middel van de L.E.I.-administratie, zijn verdeeld over de verschillende voortgebrachte produkten.

Thans willen wij overgaan tot de toelichting op de berekende kosten per produkt.

§ 2. A r b e i d s k o s t e n

a. Basisgegevens

Bij de berekening van de arbeidskosten per gewas kunnen de volgende fasen worden onderscheiden:

1. de arbeidskosten per bedrijf;
2. de verdeelsleutel voor de toerekening van de arbeidskosten aan de verschillende produkten;
3. het te verwachten loonpeil t.b.v. de voorcalculatie;
4. de arbeidskosten per produkt voor de voorcalculatie 1961/62.

De bepaling van de arbeidskosten per produkt is in vorenstaande volgorde behandeld.

b. Arbeidskosten per bedrijf

De bedrijfsboekhoudingen geven de totale arbeidskosten per jaar met een specificatie naar de betaalde arbeidskosten voor losse en vaste arbeidskrachten (tijd- en akkoordloon) en de berekende arbeidskosten voor de eigen arbeidskrachten, d.w.z. boer en gezinsleden.

Betaalde arbeidskosten

De arbeidskosten voor de betaalde arbeidskrachten bestaan uit de voor het bedrijf gedane loonuitgaven, eventueel vermeerderd met de aan deze arbeiders verstrekte emolumenten en de sociale lasten.

Berekende arbeidskosten

De berekende arbeidskosten zijn gebaseerd op de opgave van gewerkte uren in handenarbeid van boer en gezinsleden.

De waardering van deze gewerkte uren geschiedt tegen het loon per gewerkt uur van een vaste vakarbeider.

De kosten van wachtgeld- en werkloosheidsverzekering zijn voor de boer en boerin niet opgenomen. Voor de overige gezinsleden zijn de kosten van wachtgeld- en werkloosheidsverzekering voor een vaste arbeider in rekening gebracht.

De waardering voor de arbeid van de boer en de eerste medewerkende zoon op de akkerbouwbedrijven geschiedt op basis van het loon van een vakarbeider A. De gewerkte uren van de overige medewerkende gezinsleden worden gewaardeerd op basis van het loon van een vakarbeider B.

De loonberekening per gewerkt uur is opgesteld met behulp van het desbetreffende basisuurloon.

Gesteld is dat de eigen arbeidskrachten ook een aantal overuren maken. Verder is voor het niet-werken in akkoord de akkoorddervingstoeslag opgenomen.

Als voorbeeld is in tabel 10 een theoretische opstelling gemaakt van de loonkosten per gewerkt uur. Hierbij is voor de vakarbeiders A en B op de akkerbouwbedrijven het aantal te betalen uren gesteld op 2875 uren waarvan 375 overuren.

De looncompensatie i.v.m. de huurverhoging (1 april 1960) is afzonderlijk in rekening gebracht.

De berekening van de sociale lasten is gebaseerd op het premie-uurloon; dit is het loon per uur verminderd met het werknemersdeel voor de pensioenverzekering (f. 1,75 per week).

De sociale lasten, welke gelden voor de verschillende categorieën arbeidskrachten zijn als volgt te becijferen:

ziektewet	2,- %
ziekenfondsenbesluit	2,45 %
ongevallenwet	1,70 %
invaliditeits- en ouderdomsverzekering	0,57 %
kinderbijslagwet	5,10 %
bedrijfspensioenfonds	1,66 %
totaal	13,48 %

In rekening gebracht:

a. voor boer en boerin (zonder wachtgeld- en werkloosheidsverzekering) 13,48 %
b. voor overige gezinsleden en vaste arbeiders met inbegrip van wachtgeld- en werkloosheidsverz. 0,5% 13,98 %
c. voor losse arbeiders met inbegrip van wachtgeld- en werkloosheidsverzekering 4,1% 17,58 %

Verder is bij de waardering van de eigen arbeid nog rekening gehouden met de toeslagen voor het bezit van vaardigheidsdiploma's. De berekening van de hoogte van deze toeslagen is gebaseerd op het bezit van diploma's zoals deze op de in het onderzoek betrokken bedrijven voorkomen.

Tabel 10

VOORBEELD BEREKENING VAN LOON PER GEWERKT UUR VAN BOER EN GEZINSLEDEN[1]

Voorcalculatie 1961/62

	Akkerbouwbedrijven in loongebied Noordholland 2)	
	boer/zoon	overige medewerkende zoons
	gld.	gld.
Basisuurloon	1,71	1,65
Waardering betaalde uren		
à basisuurloon 2500 uren 100%	4.275,-	4.125,-
225 " 130%	500,18	482,63
50 " 150%	128,25	123,75
100 " 200%	342,-	330,-
Akkoorddervingstoeslag		
2500 uren à 45 ct.	112,50	
2500 " à 4 ct.		100,-
Totaal (a)	5.357,93	5.161,38
Vakantietoeslag $\frac{2}{52}$ x (a)	206,07	198,51
Jaarloon m.i.v. wachtgeld- en werkloosheidsverzekering (b)	5.564,-	5.359,89
Idem (zonder wachtgeld- en werkloosheidsverzekering) (c)	5.536,18	
Bij: huurcompensatie 52 x f. 3,50	182,-	182,-
Totaal (d)	5.718,18	5.541,89
Sociale lasten over premieloon, d.i. (d) verminderd met pensioenpremie		
a. boer 13,48%	758,07	
b. zoons 13,98%		761,55
Jaarloon met inbegrip van sociale lasten (afgerond)	6.476,-	6.303,-
Aantal gewerkte uren	2670	2670
Loon per gewerkt uur van de boer	$2,42^{6}$	
Loon per gewerkt uur van de zoon	$2,44^{8}$	$2,36^{1}$

1) Leeftijd 23-65 jaar.
2) Voor Noordholland "overige droogmakerijen". Voor de Wieringermeer geldt een 4 ct. hoger basisuurloon, verder is de berekening overeenkomstig.

c. Verdeelsleutel voor de arbeidskosten

Zoals is opgemerkt worden de arbeidskosten per bedrijf met behulp van een verdeelsleutel verdeeld over de verschillende produkten. Deze verdeling geschiedt op basis van de bedrijfsgegevens, zoals het gespecificeerde bouwplan, de oppervlakte grasland, de veebezetting en aanvullende technische gegevens over de wijze, waarop bepaalde werkzaamheden zijn uitgevoerd.

Het kenmerk van de verdeelsleutel voor de arbeidskosten is de normale arbeidsbehoefte der afzonderlijke gewassen en het vee. De bepaling van deze normale arbeidsbehoefte per gewas of diersoort is uitgevoerd met behulp van uitvoerige tijdschrijfgegevens op ca. 7 bedrijven per gebied.

Om tot een goede normstelling van de arbeidsbehoefte te komen is in verband met de bijzondere omstandigheden, zoals weersinvloeden e.d., een vergelijking getroffen met het reeds bestaande documentatiemateriaal voor de berekening van produktiekosten in andere gebieden, zoals Noordelijke bouwstreek, Zuidwestelijk kleigebied e.a.

De berekende arbeidsbehoefte per gewas en per diersoort is omgerekend tot verhoudingsgetallen welke in tabel 11 zijn vermeld. Deze verhoudingsgetallen (verdeelsleutel) geven de arbeidsbehoefte aan in eenheden per gewas en per diersoort. De arbeidsbehoefte van één ha graan geoogst met zelfbinder, waarbij het dorsen geschiedt door derden, is gesteld op 100 eenheden.

Tabel 11

VERDEELSLEUTELS 1) VOOR DE ARBEIDSKOSTEN
(100 eenheden = arbeidskosten per ha graan)

	Wieringermeer	Overige droogmakerijen
Granen:		
dorsen door derden	100 (93)	100
maaidorsen door derden	71	72
dorsen met eigen machine	-	109
maaidorsen met eigen machine	74	-
Erwten:		
dorsen door derden	121 (113)	128 (121)
dorsen met eigen machine	-	139
conservenerwten	- (93)	101 (92)
Vlas:		
ongerepeld, mach. plukken door derden	113	110
Graszaad:		
dorsen door derden	134 (127)	127 (121)
dorsen met eigen machine	-	144
maaidorsen door derden (uit zwad)	117	112 (108)
Consumptieaardappelen (herfstaflevering en sorteren door derden):		
handrooien	-	336
rooien met eigen voorraadrooier	277	278
voorraadrooien door derden	-	271
rooien met eigen verzamelrooier	246	-
verzamelrooien door derden	226	209
Pootaardappelen (herfstaflevering en sorteren door derden) 2):		
rooien met eigen voorraadrooier	293	-
rooien met eigen verzamelrooier	258	-
Suikerbieten:		
(zonder koppen/blad verzamelen)		
met de hand rooien	320	308
mach. rooien met eigen machine	225	223
mach. rooien door derden	211	210
Suikerbietenkoppen en -blad:		
verzamelen	37	35
Grasland, kunstweide en witte klaver	75	70
Luzerne en rode klaver	109	115
Melkkoeien 3):		
handmelken	170	153
machinaal melken	136	127
Werkpaard	85	76
Mestvee en stieren	41	35

1) De tussen haakjes geplaatste cijfers betreffen:
   a. granen, peulvruchten en zaderijen voor het maaien met zelfbinder/maaien door derden;
   b. conservenerwten maaien en ophalen door fabriek.

2) Pootaardappelen te verhogen in geval van:
   a. herfstaflevering zelf sorteren 53 eenheden;
   b. voorjaarsaflev. " " 87 " ;
   c. voorjaarsaflev. uit eigen bewaarplaats sorteren door derden 20 eenheden.

3) Met inbegrip van bijbehorend jongvee.

Een voorbeeld van de gevolgde werkwijze is in het navolgende vermeld waarbij de berekening van de arbeidskosten voor het afzonderlijke bedrijf met behulp van de verdeelsleutels en de technische gegevens is uitgewerkt.

VERDELING VAN DE ARBEIDSKOSTEN PER BEDRIJF

Bedrijf x, boekjaar 1960/61

Gebied: overige droogmakerijen			Verdeelsleutel volgens tabel 11	Totaal eenheden
Granen	12,- ha	dorsen door derden	100	1200
Erwten	2,50 ha	dorsen door derden	128	320
Consumptieaardappelen	3,50 ha	rooien met eigen voorraadrooier	278	973
Suikerbieten	6,- ha	machinaal gerooid door derden (met inbegrip van koppen en blad verzamelen)	245	1470
Vlas (ongerepeld)	2,50 ha	machinaal plukken door derden	110	275
Graszaad	1,- ha	dorsen door derden	127	127
Kunstweide	1,- ha		70	70
Grasland	1,50 ha		70	105
Melkkoeien	3,- st.	hand melken	153	459
Werkpaarden	1,- st.		76	76
Totaalaantal eenheden per bedrijf				5075
Totale arbeidskosten volgens boekhouding				f.20000,-
Arbeidskosten per 100 eenheden				f. 394,-

Met behulp van de arbeidskosten per 100 eenheden, namelijk f.394,-, kunnen ook de arbeidskosten van de afzonderlijke gewassen op dit bedrijf worden bepaald. Dit is echter binnen het kader van de berekeningsmethodiek niet nodig, daar in de verdere bewerking kan worden volstaan met de verkregen uitkomst per 100 eenheden of per ha graan. De gemiddelde arbeidskosten per 100 eenheden van alle in het onderzoek betrokken bedrijven zijn in tabel 12 vermeld.

Tabel 12

GEMIDDELDE ARBEIDSKOSTEN PER HA GRAAN (100 EENHEDEN)

	Wieringermeer	Overige droogmakerijen
	gld.	gld.
Boekjaar 1955/56	278	334
" 1956/57	302	358
" 1957/58	299	356
" 1958/59	300	366
" 1959/60	294	335
" 1960/61	340	392

De verschillen in de arbeidskosten per ha graan of 100 eenheden, welke tussen de afzonderlijke jaren bestaan, worden veroorzaakt door het verschil in loonpeil, het verschil in weersomstandigheden en de verschillen in de arbeidsvoorziening en de mechanisatie.

d. Het te verwachten loonpeil voor de voorcalculatie 1961/62

De uitkomsten volgens tabel 12 gelden bij het loonpeil in de genoemde jaren. Ten behoeve van de voorcalculatie 1961/62 dienen deze uitkomsten te worden omgerekend op het te verwachten loonpeil. Hiervoor is het loonpeil volgens de C.A.O. voor het jaar 1961/62 aangehouden.

De omrekening van de arbeidskosten tot het verwachte loonpeil geschiedt met behulp van de geconstateerde stijgingen in het loonpeil volgens de C.A.O. voor de desbetreffende jaren. De wijzigingen in het loonpeil, zowel voor tijd- als akkoordloon, zijn echter niet voor alle categorieën arbeidskrachten gelijk geweest. Dit heeft een nadere analyse van de samenstelling van het arbeidsaanbod noodzakelijk gemaakt. In bijlage II is een overzicht gegeven van het aandeel der verschillende categorieën arbeidskrachten in de totale arbeidskosten en de hieruit voortvloeiende wijzigingscoëfficiënten voor de totale arbeidskosten.

In tabel 13 zijn de arbeidskosten per 100 eenheden omgerekend op basis van het loonpeil volgens de C.A.O. 1961/62.

Tabel 13

ARBEIDSKOSTEN PER HA GRAAN (100 EENHEDEN)
(loonpeil - voorcalculatie 1961/62)

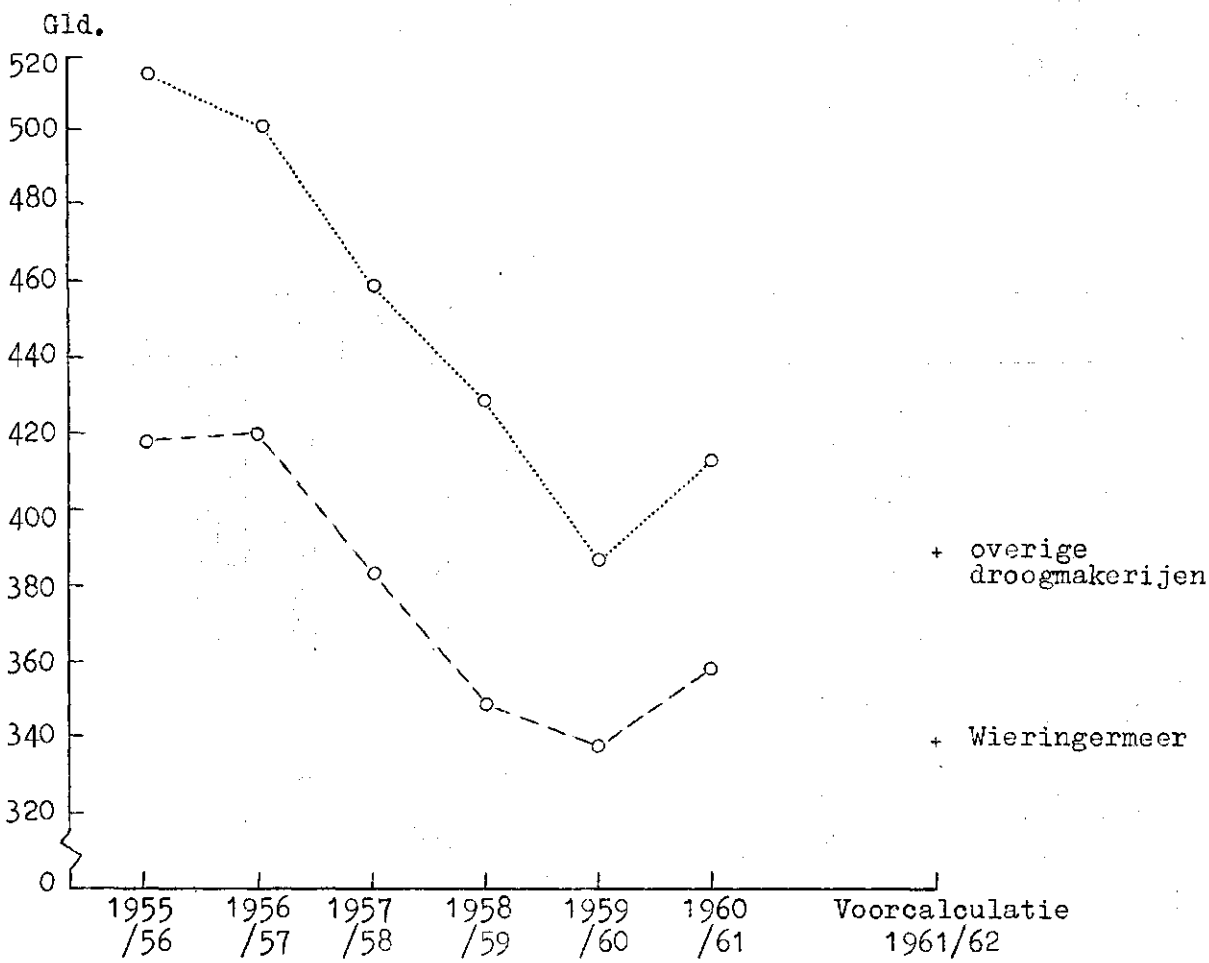
	Wieringermeer		Overige droogmakerijen	
	stijging	arbeidskosten	stijging	arbeidskosten
	%	gld.	%	gld.
Boekjaar 1955/56	50,4	418	55,0	518
" 1956/57	39,2	420	40,5	503
" 1957/58	28,4	384	29,3	460
" 1958/59	16,7	350	17,5	430
" 1959/60	14,9	338	16,0	389
" 1960/61	5,8	360	6,0	416
Voorcalc. 1961/62		340		390

De arbeidskosten per ha graan of per 100 eenheden in tabel 13 zijn in de verschillende jaren onderling vergelijkbaar, omdat zij gelden bij een zelfde loonpeil.

De schommelingen die in deze cijfers van jaar tot jaar voorkomen worden mede veroorzaakt door de bijzondere omstandigheden in het desbetreffende jaar.

Grafiek 1

ARBEIDSKOSTEN PER 100 EENHEDEN LOONPEIL 1961/62

In grafiek 1 is een overzicht gegeven van het verloop van de arbeidskosten per 100 eenheden volgens de boekhoudingen. Deze uitkomsten zijn ontleend aan tabel 13 en gelden bij het loonpeil voor 1961/62.

Duidelijk blijkt in de reeks van jaren een dalende tendentie in deze arbeidskosten per 100 eenheden. Voor beide gebieden is deze daling ongeveer gelijk.

Bij de bepaling van het niveau voor de voorcalculatie is met de dalende tendentie rekening gehouden.

e. Arbeidskosten per produkt - voorcalculatie 1961/62

Met behulp van de voorgecalculeerde arbeidskosten per 100 eenheden uit tabel 13 kunnen nu voor de verschillende produkten de gemiddelde arbeidskosten worden becijferd. Voor deze berekening dienen de aanvullende gegevens te worden verzameld over de ver-

schillende voorkomende bewerkingsmethoden die van invloed zijn op de hoogte van de gemiddelde arbeidskosten per produkt.

In de verdeelsleutel volgens tabel 11 zijn reeds de verschillende bewerkingsmethoden onderscheiden.

Uit de bedrijfsboekhoudingen is nagegaan in welke mate bepaalde bewerkingsmethoden worden toegepast. Na normalisering van deze gegevens, is onderstaand overzicht opgesteld dat voor de voorcalculatie is gebruikt.

Tabel 14

TOEGEPASTE WERKMETHODEN IN PROCENTEN VAN DE OPPERVLAKTE 1)

		Wieringermeer		Overige droogmakerijen	
		%		%	
Wintertarwe:	dorsen	60	(60)	60	(35)
	maaidorsen	40	(30)	40	(35)
Zomertarwe:	dorsen	60	(60)	60	(35)
	maaidorsen	40	(30)	40	(35)
Zomergerst:	dorsen	5	(5)	15	(5)
	maaidorsen	95	(80)	85	(80)
Haver:	dorsen	80	(80)	85	(75)
	maaidorsen	20	(10)	15	(15)
Consumptie-aardappelen:	handrooien	-		10	
	voorraadrooien	-		60	(25)
	verzamelrooien	-		30	
Suikerbieten:	handrooien	35		40	
	mach. rooien	65	(60)	60	(35)

1) De tussen haakjes geplaatste percentages zijn begrepen in de eerst gegeven percentages en hebben betrekking op de door de loonwerker behandelde oppervlakte.

Met behulp van de in tabel 11 vermelde verdeelsleutel en de hiervoor genoemde technische gegevens zijn voor elk der genoemde produkten de gemiddelde arbeidskosten berekend. De uitkomsten zijn als volgt.

Tabel 15

BEREKENDE ARBEIDSKOSTEN PER HA
Voorcalculatie 1961/62

	Wieringermeer		Overige droogmakerijen	
	eenheden	kosten in gld.	eenheden	kosten in gld.
Normbedrag per gewas	100	340	100	390
wintertarwe	88,70	302	91,30	356
zomertarwe	88,70	302	91,30	356
zomergerst	72,90	248	77,35	302
haver	94,50	321	96,70	377
suikerbieten	249,85	849	252,45	985
consumptieaardappelen			267,65	1044

§ 3. Beloning voor bedrijfsleiding

Ten behoeve van de voorcalculatie 1961/62 zijn de bedragen overgenomen uit de reeds opgestelde berekeningen voor de gewassen op akkerbouwbedrijven in het Noordelijke en Zuidwestelijke kleigebied.

De beloning voor bedrijfsleiding is dan als volgt:

granen	f. 94,- per ha
suikerbieten	" 189,- per ha
consumptieaardappelen	" 209,- per ha

§ 4. Trekkrachtkosten

De trekkrachtkosten bestaan uit de kosten van de trekkers en de paarden. Het totaal van deze kosten is te onderscheiden in betaalde en berekende kosten.

De betaalde kosten voor de trekkers zijn de kosten van brandstoffen, smeermiddelen en onderhoud; voor de paarden zijn het de kosten van hoefbeslag, tuigen, verzekering, veearts en aangekochte voedermiddelen.

De berekende kosten voor de trekkers bestaan uit de afschrijvings- en revisiekosten en de rente.

De afschrijvingsbedragen worden jaarlijks bepaald met behulp van de volgende gegevens:

a. de gewerkte uren volgens opgaven van de deelnemers;
b. een schatting in uren van de totale levensduur van de trekkers;
c. de huidige nieuwwaarde van de trekkers.

De geschatte levensduur van b.v. een trekker van 20 pk tot 30 pk is gesteld op 8.000 werkuren, waarbij minimaal ca. 530 werkuren per jaar in rekening wordt gebracht.

Voor de verschillende trekkers is de volgende levensduur aangehouden.

Trekkers	Totale levensduur	Minimumafschrijving per jaar op basis van
Beneden 20 pk	7000 uur	470 uur
20 t/m 30 pk	8000 uur	530 uur
Boven 30 pk	10000 uur	670 uur

De uitgegeven bedragen voor revisie van de trekker worden niet als kosten beschouwd in het jaar waarin deze bedragen worden betaald. In plaats daarvan wordt jaarlijks een berekend bedrag onder de kosten opgenomen. Voor revisiekosten is namelijk jaarlijks 1/3 van het afschrijvingsbedrag in rekening gebracht. Grote uitgaven, welke niet voor revisie zijn, b.v. voor nieuwe banden, worden over drie jaar verdeeld.

Tenslotte wordt opgemerkt, dat bij de bepaling van de afschrijvingsbedragen geen rekening is gehouden met een eventuele residuwaarde.

De rentekosten zijn berekend tegen 4½% over de gemiddelde boekwaarde welke is gecorrigeerd overeenkomstig de gewijzigde nieuwwaarde.

De berekende kosten voor paarden bestaan uit de afschrijving, de rente en de voedermiddelen uit het eigen bedrijf.

De afschrijving is berekend op ca. f.70,- per paard per jaar. De rentekosten zijn berekend tegen 4½% over de gemiddelde waarde.

De haver uit het eigen bedrijf is gewaardeerd tegen de marktprijs, f.25,75 per 100 kg. De kosten van de voedergewassen en grasland zijn tegen het laatst bekende prijspeil in de kosten per bedrijf opgenomen. Dit geschiedt tegen een normbedrag per werkpaard en per jong paard bij het prijspeil van de voorcalculatie.

Per gemiddeld aanwezig werkpaard	f. 390,-	per stuk
" " " jong paard	" 195,-	" "

Deze normen zijn overeenkomstig de berekening van de produktiekosten van gewassen in de noordelijke en zuidwestelijke kleigebieden.

De arbeidskosten voor de verzorging van de paarden zijn opgenomen in de totale trekkrachtkosten.

De verdeling van de trekkrachtkosten over de afzonderlijke produkten geschiedt overeenkomstig de gevolgde methode bij de arbeidskosten.

Voor elk bedrijf zijn de trekkrachtkosten berekend per 100 eenheden, waarbij de trekkrachtbehoefte van 1 ha graan op 100 eenheden is gesteld. Deze verdeelsleutel is eveneens gebaseerd op tijdschrijfadministraties.

De navolgende verdeelsleutels zijn gebruikt.

Tabel 16

VERDEELSLEUTELS 1) VOOR DE TREKKRACHTKOSTEN
(100 eenheden = trekkrachtkosten per ha graan)

	Wieringer-meer	Overige droog-makerijen
Granen:		
dorsen door derden	100 (87)	100
maaidorsen door derden	80	84
dorsen met eigen machine	-	115
maaidorsen met eigen machine	102	-
Erwten:		
dorsen door derden	100 (89)	110 (100)
dorsen met eigen machine	-	120
Conservenerwten	- (73)	128 (84)
Vlas:		
ongerepeld, mach.plukken door derden	80	80
Graszaad:		
dorsen door derden	113 (98)	117 (101)
dorsen met eigen machine	-	123
maaidorsen door derden (uit zwad)	86	89 (73)
Consumptieaardappelen:		
handrooien	-	182
rooien met eigen voorraadrooier	198	198
voorraadrooien door derden	-	176
rooien met eigen verzamelrooier	198	-
verzamelrooien door derden	176	176
Pootaardappelen:		
rooien met eigen voorraadrooier	189	-
rooien met eigen verzamelrooier	189	-
Suikerbieten (zonder koppen/ blad verzamelen):		
met de hand rooien	148	161
mach.rooien met eigen machine	165	182
mach.rooien door derden	140	156
Suikerbietenkoppen en -blad:		
verzamelen	46	47
Grasland, kunstweide en witte klaver	51	43
Luzerne en rode klaver	61	46

1) De tussen haakjes geplaatste cijfers hebben voor granen, peulvruchten en graszaad betrekking op het maaien met zelfbinder/ maaien door derden (zie verder noot 1 onder tabel 11).

Tabel 17

GEMIDDELDE TREKKRACHTKOSTEN PER HA GRAAN (100 EENHEDEN)

	Wieringer-meer	Overige droogmakerijen
	gld.	gld.
Boekjaar 1955/56	107	130
" 1956/57	113	130
" 1957/58	105	127
" 1958/59	98	129
" 1959/60	103	126
" 1960/61	97	121

Vorenstaande bedragen moeten worden omgerekend tot het niveau van het te verwachten prijspeil.

Bij de omrekening tot dit prijspeil zij opgemerkt dat de wijzigingen in de kosten voor afschrijving, revisie en rente voor de trekkers zijn bepaald met behulp van de wijzigingen in de nieuwwaarde van de trekkers.

De berekening van de totale kostenstijging/daling van de trekkrachtkosten bij het prijspeil voor de voorcalculatie 1961/62 ten opzichte van het prijspeil, zoals dit in de desbetreffende jaren heeft gegolden, geschiedde met behulp van de gespecificeerde kosten per bedrijf.

De trekkrachtkosten per ha graan (100 eenheden) in de verschillende jaren omgerekend tot het prijspeil van voorcalculatie 1961/1962 zijn in de hiernavolgende tabel vermeld.

Tabel 18

TREKKRACHTKOSTEN PER HA GRAAN (100 EENHEDEN)
Voorcalculatie 1961/62

	Wieringermeer		Overige droogmakerijen	
	stijging	kosten	stijging	kosten
	%	gld.	%	gld.
Boekjaar 1955/56	14,4	122	15,3	150
" 1956/57	9,4	124	9,8	143
" 1957/58	4,3	110	5,2	134
" 1958/59	4,7	103	4,6	135
" 1959/60	3,6	107	3,2	130
" 1960/61	2,4	99	2,3	124
Voorcalc.1961/62		105		130

Met behulp van de in tabel 16 vermelde verdeelsleutel en de bewerkingsmethoden volgens tabel 14 zijn de trekkrachtkosten voor

de afzonderlijke gewassen als volgt berekend.

Tabel 19

BEREKENDE TREKKRACHTKOSTEN PER HA GEWAS
Voorcalculatie 1961/62

	Wieringermeer		Overige droogmakerijen	
	aantal eenheden	kosten in gld.	aantal eenheden	kosten in gld.
Normbedrag per gewas	100	105	100	130
wintertarwe	94,20	99	98,40	128
zomertarwe	94,20	99	98,40	128
zomergerst	84,30	89	88,95	116
haver	98,20	103	99,10	129
suikerbieten	144,05	151	164,50	214
consumptieaardappelen			194,15	252

§ 5. W e r k t u i g k o s t e n

De werktuigkosten bestaan uit:

a. afschrijving op de werktuigeninventaris;
b. rente over het in werktuigen geïnvesteerde kapitaal;
c. overige werktuigkosten.

Het afschrijven op de werktuiginventaris is het middel om de kosten van de werktuigen ten laste te brengen van de jaren waarin deze werktuigen worden gebruikt. De afschrijvingsbedragen worden berekend op basis van de nieuwwaarde. Voor elk soort werktuig is een afschrijvingspercentage per jaar vastgesteld op grond van de geschatte levensduur van het werktuig.

De rentekosten over het geïnvesteerde kapitaal zijn berekend tegen 4½% over de gemiddelde waarde van de inventaris, welke is gesteld op 60% van de nieuwwaarde.

De overige werktuigkosten bestaan uit de in de loop van het boekjaar betaalde onderhoudskosten, de aanschaffing van kleingereedschap en bindertouw.

De verdeling van de werktuigkosten over de verschillende produkten geschiedt met behulp van de verdeelsleutel overeenkomstig de toerekening van de arbeids- en tractiekosten.

Zoals uit de hiernavolgende verdeelsleutel blijkt worden de kosten voor afschrijving en rente van de specifieke werktuigen zoals aardappelrooimachine, vlasplukmachine, melkmachine e.d. toegerekend aan de afzonderlijke produkten waarvoor deze werktuigen worden gebruikt. De algemeen voorkomende werktuigen zoals: ploegen, eggen,

e.d. werktuigen, welke ten behoeve van de grondbewerking worden gebruikt, zijn toegerekend aan alle gewassen.

De kosten voor aanschaffing van kleingereedschap en het onderhoud zijn omgeslagen per ha.

Tabel 20

VERDEELSLEUTELS VOOR DE WERKTUIGKOSTEN
(100 eenheden = werktuigkosten per ha graan)

	Wieringermeer	Overige droogmakerijen
Granen:		
dorsen door derden	100	100
dorsen met eigen machine	132	127
maaidorsen met eigen machine	141	134
Erwten:		
dorsen door derden	77	81
dorsen met eigen machine	109	108
Vlas (ongerepeld):		
met de hand plukken/machinaal plukken door derden	61	66
Graszaad, spinaziezaad en bietenzaad:		
dorsen door derden	78	81
dorsen met eigen machine	110	108
Overige handelsgewassen (zaderijen):		
dorsen door derden	96	97
dorsen met eigen machine	128	124
Aardappelen:		
met de hand rooien/mach.rooien door derden	113	123
werpradrooien met eigen machine	137	144
voorraadrooien met eigen machine	163	165
verzamelrooien met eigen machine	226	220
Suikerbieten:		
(zonder koppen/blad verzamelen) met de hand rooien/machinaal rooien door derden	96	101
machinaal rooien met eigen machine	266	247
Suikerbietenkoppen en -blad:		
verzamelen	17	17
Voederbieten:		
met de hand rooien (in de kuil/schuur)	115	120
Voedergewassen (zonder voederbieten en nagewassen)	70	64
Zaaiklaar verhuurd	38	46

De werktuigkosten zijn eveneens per 100 eenheden becijferd met behulp van de vorenvermelde verdeelsleutel en de technische gegevens.

Tabel 21

GEMIDDELDE WERKTUIGKOSTEN PER HA GRAAN (100 EENHEDEN)

	Wieringermeer	Overige droogmakerijen
	gld.	gld.
Boekjaar 1955/56	119	149
" 1956/57	124	150
" 1957/58	132	148
" 1958/59	126	146
" 1959/60	139	152
" 1960/61	154	154

Deze bedragen moeten worden omgerekend op het prijspeil van de voorcalculatie. De wijzigingen in het prijspeil in de afgelopen jaren ten opzichte van het verwachte prijspeil zijn in tabel 22 opgenomen. De werktuigkosten per 100 eenheden op het prijspeil van de voorcalculatie zijn als volgt.

Tabel 22

WERKTUIGKOSTEN PER HA GRAAN (100 EENHEDEN)
Voorcalculatie 1961/62

	Wieringermeer		Overige droogmakerijen	
	stijging	kosten	stijging	kosten
	%	gld.	%	gld.
Boekjaar 1955/56	14,7	136	14,4	170
" 1956/57	10,9	138	10,8	166
" 1957/58	5,5	139	5,5	156
" 1958/59	4,6	132	4,7	153
" 1959/60	5,0	146	4,9	159
" 1960/61	3,0	159	2,8	158
Voorcalc.1961/62		155		158

De werktuigkosten per produkt zijn in tabel 23 vermeld en zijn berekend met behulp van de genormaliseerde technische gegevens.

Tabel 23

BEREKENDE WERKTUIGKOSTEN PER HA
Voorcalculatie 1961/62

	Wieringermeer		Overige droogmakerijen	
	eenheden	kosten in gld.	eenheden	kosten in gld.
Normbedrag per gewas	100	155	100	158
wintertarwe	95,10	147	99	156
zomertarwe	95,10	147	99	156
zomergerst	82,15	127	82,80	131
haver	101,10	157	98,65	156
suikerbieten	102,80	159	132,06	209
consumptieaardappelen			158,39	250

De vermelde eenheden zijn berekend aan de hand van de gegevens over de bewerkingsmethoden en de verdeelsleutel volgens tabel 20.

§ 6. W e r k d o o r d e r d e n

Voor zover mogelijk is de documentatie van de kosten van het werk door derden gebaseerd op de boekhoudingen van de onderzochte bedrijven. Verder is gebruik gemaakt van de tarieven die voor het loonwerk gelden.

a. Dorsen en maaidorsen

Voor granen waren deze kosten aan de hand van de boekhoudgegevens in de achterliggende jaren als volgt.

Tabel 24

KOSTEN VOOR DORSEN PER 100 KG EN MAAIDORSEN[1] VAN GRANEN PER HA

	Wieringermeer		Overige droogmakerijen	
	dorsen per 100 kg	maaidorsen per ha	dorsen per 100 kg	maaidorsen per ha
	gld.	gld.	gld.	gld.
Boekjaar 1956/57	3,40	200	2,49	183
" 1957/58	3,43	180	2,57	157
" 1958/59	3,27	164	3,30	167
" 1959/60	3,34	174	2,36	168
" 1960/61	3,48	181	2,73	168
Voorcalc. 1961/62	3,45	180	2,70	170

1) Met inbegrip van stro persen.

De tarieven blijken voor de verschillende gebieden uiteen te lopen, hetgeen o.a. is te verklaren doordat met meer of minder personeel wordt gewerkt in dienst van de loonwerker.

Het bedrag voor het oogsten met de maaidorser in de voorcalculatie wordt nog verhoogd met een bedrag ad f.0,50 per 100 kg voor het drogen van graan.

b. Onkruidbestrijding

Uit de boekhoudingen is nagegaan in welke mate verschillende chemische bestrijdingen worden toegepast. De kosten ten behoeve van voorcalculatie 1961/62 zijn met behulp van deze uitkomsten bepaald.

Tabel 25

CHEMISCHE ONKRUIDBESTRIJDING IN GEWASSEN
Voorcalculatie 1961/62

	Wieringermeer			Overige droogmakerijen		
	behandelde oppervlakte		kosten per ha	behandelde oppervlakte		kosten per ha
	%		gld.	%		gld.
Granen	40	(40)	13,50	65	(55)	20,50
Erwten	15	(15)	7,20	55	(45)	24,60
Vlas	20	(20)	8,-	20	(20)	8,-

De tussen haakjes geplaatste percentages zijn begrepen in de eerstgegeven percentages en betreffen de door de loonwerker behandelde oppervlakte. Dit geldt ook voor de percentages volgens tabel 26.

De kosten van loonsproeien, voor zover het loonwerk betreft, zijn gebaseerd op het tarief ad f.15,- per ha. De kosten voor bestrijdingsmiddelen bedragen f.19,- per ha graan, f.30,- per ha erwten en f.22,- per ha vlas.

c. Insekten- en ziektenbestrijding

Deze kosten zijn berekend overeenkomstig de onkruidbestrijding, waarbij de gegevens van de L.E.I.-bedrijven zijn gebruikt.

In tabel 26 zijn de kosten per gewas vermeld voor de voorcalculatie.

Tabel 26

INSEKTEN- EN ZIEKTENBESTRIJDING IN GEWASSEN
Voorcalculatie 1961/62

	Wieringermeer			Overige droogmakerijen		
	behandelde oppervlakte		kosten per ha	behandelde oppervlakte		kosten per ha
	%		gld.	%		gld.
Erwten	80	(70)	18,-	175	(150)	39,20
Vlas	10	(10)	2,90	40	(30)	9,80
Suikerbieten	100	(100)	29,-	125	(100)	30,70
Consumptieaardappelen:						
ziektenbestrijding				375	(275)	120,40
loof doodspuiten				75	(50)	28,20
Totaal (afgerond)				450	(325)	149,-
Pootaardappelen:						
ziektenbestrijding	250	(200)	82,80	225	(150)	70,-
loof doodspuiten en loofklappen	150	(150)	67,30	150	(100)	59,80
Totaal (afgerond)			150,-			130,-

Bestrijding tegen insekten en ziekten had plaats in de gewassen:

erwten	hoofdzakelijk bladrandkever en knopmade; bestrijdingsmiddel D.D.T.;
vlas	thrips; bestrijdingsmiddel D.D.T./HCH/Parathion;
aardappelen	hoofdzakelijk phytophtora; bestrijdingsmiddel koperoxychloriden/zinkcarbamaten; coloradokever; bestrijdingsmiddel D.D.T.; loof doodspuiten; bestrijdingsmiddel arseenverbindingen;
bieten	bietenvlieg/luis/emelten/thrips/bietenkever; bestrijdingsmiddelen **systox** en dieldrin.

d. Machinaal rooien van aardappelen en bieten

Bij de berekening van de arbeids-, trekker- en werktuigkosten is rekening gehouden met de oppervlakte gerooid door derden. Volgens de L.E.I.-bedrijven bedroegen de kosten in de laatste boekjaren als volgt.

Tabel 27

KOSTEN MACHINAAL ROOIEN DOOR DERDEN PER HA

	Wieringermeer	Overige droogmakerijen	
	suiker-bieten	suiker-bieten	consumptie-aardappelen (voorraad-rooien)
	gld.	gld.	gld.
Boekjaar 1955/56	241	236	104
" 1956/57	272	278	133
" 1957/58	284	271	121
" 1958/59	267	268	130
" 1959/60	259	244	108
" 1960/61	331	272	92
Voorcalc.1961/62	285	265	110
Bewerkte oppervlakte	60%	35%	25%
Bedrag per ha gemeten maat	171	93	28

e. Afleveringskosten van suikerbieten

De afleveringskosten van de suikerbieten bestaan uit de betaalde vrachten e.a. en de door de fabriek in rekening gebrachte afleveringskosten van de suikerbieten.

In de afgelopen jaren waren de kosten per 1000 kg volgens de L.E.I.-bedrijven :

Tabel 28

AFLEVERINGSKOSTEN SUIKERBIETEN PER 1000 KG (NETTO)

	Wieringer-meer	Overige droogmakerijen
	gld.	gld.
Boekjaar 1955/56	1,85	1,52
" 1956/57	3,25	2,53
" 1957/58	3,24	2,10
" 1958/59	2,42	1,92
" 1959/60	2,02	1,68
" 1960/61	2,67	2,36
Voorcalc.1961/62:		
per 1000 kg	2,50	2,-
per ha	121,-	98,-

De kosten van de voorcalculatie zijn voornamelijk afgestemd op het kostenniveau van de laatste drie jaren.

f. Algemene werkzaamheden door derden

Hieronder zijn begrepen de kosten voor grondbewerking (ploegen e.a.), de onderhoudskosten voor drainage en de aanschaffing van drainagemateriaal (buizen). Deze kosten zijn uitgedrukt per ha bouwland. De gemiddelde uitkomsten volgens de bedrijfsboekhoudingen zijn over de verschillende jaren in tabel 29 aangegeven.

Tabel 29

ALGEMENE WERKZAAMHEDEN DOOR DERDEN PER HA BOUWLAND

	Wieringermeer	Overige droogmakerijen
	gld.	gld.
Boekjaar 1955/56	6	11
" 1956/57	6	11
" 1957/58	6	10
" 1958/59	5	12
" 1959/60	7	10
" 1960/61	14	13
Voorcalc. 1961/62	12	12

De kosten voor drainage e.a., uitgevoerd door eigen personeel, zijn begrepen in de arbeids- en trekkrachtkosten per gewas. Het is niet mogelijk deze door eigen personeel uitgevoerde werkzaamheden als een afzonderlijke post aan de gewassen toe te rekenen.

g. Samenvatting kosten werk door derden

Tabel 30

WERK DOOR DERDEN PER HA GEWAS

	Onkruid-, ziektenbestrijding e.d.	Oogsten en dorsen + drogen en schonen	Algemene- en afleveringskosten	Totaal
	gld.	gld.	gld.	gld.
Wieringermeer				
Wintertarwe	14	162	12	188
Zomertarwe	14	148	12	174
Zomergerst	14	172	12	198
Haver	14	150	12	176
Suikerbieten	29	171	133	333
Overige droogmakerijen				
Wintertarwe	21	110	12	143
Zomertarwe	21	104	12	137
Zomergerst	21	160	12	193
Haver	21	118	12	151
Suikerbieten	31	93	110	234
Consumptieaardappelen	149	28	12	189

De bewaarkosten voor consumptieaardappelen zijn bij de berekening van de produktiekosten buiten beschouwing gehouden. Bij deze berekening wordt uitgegaan van herfstaflevering.

§ 7. Zaaizaad en pootgoed

In tabel 32 is een overzicht gegeven van het zaaizaad- en pootgoedverbruik per ha op de L.E.I.-bedrijven. De normale hoeveelheden en kosten ten behoeve van de voorcalculatie zijn eveneens in de tabel opgenomen.

a. Granen

Bij de bepaling van de hoeveelheden en de kosten van zaaizaad voor wintertarwe en wintergerst ten behoeve van de voorcalculatie is rekening gehouden met het uitwinteringsrisico en het verlies aan zaaizaad, wanneer men niet kon inzaaien door ongunstige weersomstandigheden.

De kosten van het aangekochte zaaizaad zijn berekend op basis van de verbruikersprijzen.

De kosten van het zaaizaad uit eigen bedrijf zijn berekend tegen de desbetreffende minimumrichtprijzen (voedergranen), welke gelden voor het opleggen van egalisatieheffingen. De kosten van het zaaizaad van tarwe uit het eigen bedrijf zijn gebaseerd op de garantieprijs oogst 1961. Verder is rekening gehouden met een marge voor schoning, uitval en eventueel voor bewaring. Voor ontsmetting van het zaaizaad is voor de graangewassen f.2,- per 100 kg in rekening gebracht.

b. Consumptieaardappelen

De kosten van het aangekochte pootgoed zijn berekend met behulp van de verbruikersprijzen voor zover deze thans bekend zijn.

Het pootgoed uit het eigen bedrijf wordt overeenkomstig de geldende afspraak tussen het Landbouwschap en het Ministerie van Landbouw gewaardeerd tegen de kostprijs.

Verder is bij de bepaling van de kosten van pootgoed aangehouden, dat de aangekochte hoeveelheden betrekking hebben op de maat 35/45-A-kwaliteit.

c. Suikerbieten

Het zaaizaad is gewaardeerd tegen de verbruikersprijs.

d. Samenvatting van de prijzen van het zaaizaad en pootgoed

Een overzicht van het aangehouden prijspeil voor de verschillende gewassen is hierna vermeld.

Tabel 31

PRIJZEN ZAAIZAAD/POOTGOED PER 100 KG
Voorcalculatie 1961/62

	Aankoop		Eigen bedrijf
	Wieringermeer	overige droogmakerijen	
	gld.	gld.	gld.
Wintertarwe	45,25	45,25	37,25
Zomertarwe	52,-	52,-	39,75
Zomergerst	46,25	46,25	32,25
Haver	46,75	46,75	31,75
Consumptieaardappelen		33,-	15,50
Suikerbieten per kg	4,-	3,55	

Tabel 32

ZAAIZAAD- EN POOTGOEDVERBRUIK PER HA GEWAS

	Wintertarwe		Zomertarwe		Zomergerst		Haver		Suikerbieten		Consumptieaardappelen	
	kg/ha	% aankoop	kg/ha	% aankoop	kg/ha	% aankoop	kg/ha	% aankoop	kg/ha	% aankoop	kg/ha	% aankoop
Wieringermeer												
Boekjaar 1955/56	177	72	184	62	141	88	124	100	16	100		
" 1956/57	180	81	180	68	133	75	123	100	17	100		
" 1957/58	173	90	175	50	130	82	127	87	15	100		
" 1958/59	175	72	180	54	124	66	123	89	16	100		
" 1959/60	173	66	171	100	123	72	123	64	16	100		
" 1960/61	177	77	173	43	129	87	120	67	14	100		
Voorcalc.1961/62	175+35 1)	75	175	70	130	80	125	75	15	100		
Kosten per ha	f.91,-		f.85,-		f.56,-		f.54,-		f.60,-			
Overige droogmakerijen												
Boekjaar 1955/56	196	76	201	59	142	62	142	78	17	100	2040	38
" 1956/57	186	90	189	70	142	75	140	81	17	100	1910	60
" 1957/58	202	76	189	76	143	85	135	84	16	100	1880	71
" 1958/59	184	79	191	82	133	81	144	85	17	100	1930	65
" 1959/60	182	85	182	96	138	95	135	87	17	100	1880	71
" 1960/61	189	80	182	84	137	87	126	87	17	100	1940	59
Voorcalc.1961/62	185+35 1)	85	185	85	140	90	135	85	17	100	1950	65
Kosten per ha	f.97,-		f.93,-		f.63,-		f.60,-		f.60,-		f.524,-	

1) + hoeveelheid voor uitwinteringsrisico en verliezen.

§ 8. B e m e s t i n g

a. Meststoffenverbruik (N, P_2O_5 en K_2O)

De kosten van de stikstofbemesting zijn bepaald met behulp van de hoeveelheden zuivere stikstof per gewas volgens de bedrijfsboekhoudingen.

In tabel 33 is een overzicht gegeven van de gemiddelde stikstofgift per ha.

Tabel 33

STIKSTOFBEMESTING IN KG PER HA

Oogst	1955	1956	1957	1958	1959	1960	Voorcalc. 1961/62
Wieringermeer							
Wintertarwe	70	70	64	58	70	70	70
Zomertarwe	53	57	57	72	61	67	65
Zomergerst	45	35	35	48	44	48	47
Haver	42	46	47	45	50	43	45
Suikerbieten	118	126	108	107	119	120	120
Overige droogmakerijen							
Wintertarwe	54	46	50	52	58	62	62
Zomertarwe	52	44	50	48	55	62	60
Zomergerst	48	41	45	42	46	49	48
Haver	41	41	43	44	40	45	45
Consumptieaardappelen	106	104	105	105	108	112	110
Suikerbieten	120	113	105	106	112	119	120

De hoeveelheden per gewas van de fosforzuur- en kalimeststoffen zijn berekend met behulp van onttrekkingsnormen en de werkelijke giften volgens de bedrijfsboekhoudingen.

In bijlage III is voor elk der gebieden een overzicht gegeven van de gebruikte normen per gewas.

In de verschillende jaren bedraagt de gemiddelde gift per 100 eenheden volgens de gegevens van de L.E.I.-bedrijven:

Tabel 34

GIFT IN KG P_2O_5 EN K_2O PER 100 EENHEDEN

	Wieringermeer		Overige droogmakerijen	
	P_2O_5	K_2O	P_2O_5	K_2O
Boekjaar 1955/56	61	9	67	42
" 1956/57	65	8	62	40
" 1957/58	66	7	58	35
" 1958/59	62	8	55	32
" 1959/60	66	9	57	32
" 1960/61	74	15	60	38
Voorcalc. 1961/62	75	20	60	38

De hoeveelheden ten behoeve van de voorcalculatie zijn afgestemd op het gemiddelde verbruik in de laatste jaren, waarbij met bepaalde tendenties rekening is gehouden.

b. Kunstmestprijzen

Voor de bepaling van het in rekening te brengen prijspeil van de kunstmeststoffen is een verband gelegd tussen de groothandelsprijzen van de meststoffen en de gemiddeld betaalde verbruikersprijzen op de onderzochte bedrijven.

In tabel 35 is een overzicht gegeven van de gemiddelde prijs per kg zuivere meststof volgens de boekhoudingen.

Tabel 35

VERBRUIKERSPRIJZEN IN CT. PER KG ZUIVERE MESTSTOF VOLGENS DE BOEKHOUDINGEN

	Wieringermeer			Overige droogmakerijen		
	N	P_2O_5	K_2O	N	P_2O_5	K_2O
Boekjaar 1957/58	108	67	39	106	65	36
" 1958/59	112	69	39	110	66	36
" 1959/60	113	67	41	108	64	37
" 1960/61	114	63	39	107	63	35

De bovenvermelde verbruikersprijzen zijn uitgedrukt in verhoudingscijfers ten opzichte van de groothandelsprijzen van de kunstmeststoffen per september voorafgaande aan de gegeven boekjaren. Deze groothandelsprijzen zijn ontleend aan de prijzenstatistiek van het L.E.I.

De berekende verhoudingscijfers zijn in tabel 36 vermeld, waarbij het niveau van de groothandelsprijzen op 100 is gesteld.

Tabel 36

VERHOUDINGSCIJFERS VAN KUNSTMESTPRIJZEN VOLGENS DE BOEKHOUDINGEN TEN OPZICHTE VAN DE GROOTHANDELSPRIJZEN VOLGENS DE L.E.I.-STATISTIEK

	Wieringermeer			Overige droogmakerijen		
	N	P_2O_5	K_2O	N	P_2O_5	K_2O
Boekjaar 1957/58	111	115	135	115	118	126
" 1958/59	110	113	138	113	115	126
" 1959/60	111	115	143	112	116	129
" 1960/61	112	114	137	110	119	123
Voorcalc. 1961/62	111	114	138	111	117	126

Het in rekening te brengen prijspeil voor de voorcalculatie 1961/62 is becijferd met behulp van de thans geldende groothandels-

prijzen voor september 1961 en de in tabel 36 vermelde verhoudingscijfers.

Voor de verschillende kunstmeststoffen zijn de volgende prijzen in rekening gebracht.

Tabel 37

PRIJS PER KG ZUIVERE MESTSTOF IN CT.
Voorcalculatie 1961/62

	N	P_2O_5	K_2O
Wieringermeer	111x96,4=107 ct.	114x48,9=56 ct.	138x28,4=39 ct.
Overige droogmakerijen	111x90,9=101 ct.	117x47,4=55 ct.	126x28,4=36 ct.

c. Overige aangekochte meststoffen

Volgens de L.E.I.-bedrijven bedragen de kosten van deze meststoffen per ha cultuurgrond in de verschillende jaren:

Tabel 38

KOSTEN OVERIGE AANGEKOCHTE MESTSTOFFEN PER HA CULTUURGROND

	Wieringermeer	Overige droogmakerijen
	gld.	gld.
Boekjaar 1955/56	-	2
" 1956/57	-	3
" 1957/58	-	5
" 1958/59	-	3
" 1959/60	-	4
" 1960/61	-	8
Voorcalc.1961/62	-	6

De kosten voor de voorcalculatie zijn gebaseerd op de gemiddelde uitkomsten in deze jaren.

d. Stalmest, groenbemesting, e.a.

De waarde van de stalmestproduktie is per bedrijf berekend met behulp van normbedragen per diersoort en de gemiddelde veebezetting in het desbetreffende jaar.

Deze normen voor de waardering van de stalmestproduktie zijn per diersoort voor:

volwassen rundvee	f. 40,-
jongvee/mestvee	" 10,-
paarden	" 25,-

De totale waarde van de stalmestproduktie wordt als kosten ten laste gebracht van de verschillende gewassen.

De totale kosten zijn voor elk van de bedrijven uitgedrukt per ha cultuurgrond.

In tabel 39 zijn de gemiddelde kosten aangegeven over de verschillende jaren.

Tabel 39

STALMEST KOSTEN PER HA CULTUURGROND

	Wieringermeer	Overige droogmakerijen
	gld.	gld.
Boekjaar 1955/56	7	7
" 1956/57	6	6
" 1957/58	7	6
" 1958/59	8	5
" 1959/60	10	6
" 1960/61	9	6
Voorcalc.1961/62	9	6

De kosten van de groenbemesting zijn afgeleid uit de ondergeploegde oppervlakte van de nagewassen en de ondergeploegde oppervlakte bietenkoppen/blad.

In de desbetreffende jaren zijn de volgende gemiddelde percentages berekend voor de ondergeploegde oppervlakte.

Tabel 40

ONDERGEPLOEGDE OPPERVLAKTE IN PROCENTEN VAN HET BOUWLAND
(zonder klaver, e.d.)

	Wieringermeer		Overige droogmakerijen	
	nage-wassen	koppen /blad	nage-wassen	koppen /blad
Boekjaar 1955/56	23	4	11	9
" 1956/57	24	3	12	8
" 1957/58	21	6	10	10
" 1958/59	21	8	10	14
" 1959/60	16	0	6	7
" 1960/61	19	13	6	15
Voorcalc.1961/62	20	7	8	12

De ondergeploegde oppervlakten nagewassen en koppen/blad zijn uitgedrukt in procenten van de oppervlakte bouwland, verminderd met de oppervlakte klaver/luzerne (hoofdgewas). Bij de bepaling van de gemiddelde kosten per ha bouwland op basis van de aangehouden percentages wordt uitgegaan van de volgende kosten per ha nagewas.

Zaaizaad per ha: rode klaver 12 kg à f.4,80 = f. 58,-
hopperups 15 " à f.2,75 = " 41,-

Kosten van inzaaien:
arbeids- en trekkrachtkosten f. 38,-

De kosten van de groenbemesting zijn voor de afzonderlijke gebieden per ha bouwland met behulp van de voorgaande gegevens berekend.

Tabel 41

GROENBEMESTING PER HA BOUWLAND (zonder klaver e.d.)
Voorcalculatie 1961/62

	Wieringermeer		Overige droogmakerijen	
	%	bedrag per ha	%	bedrag per ha
Kosten nagewassen				
a. Zaaizaad:				
rode klaver	60	35,-	75	44,-
hopperups	40	16,-	25	10,-
b. Inzaaien		38,-		38,-
Totaalkosten per ha nagewas		89,-		92,-
Kosten per ha bouwland				
Nagewassen 1)	20	17,80	8	7,40
Suikerbieten koppen/blad 1)	7	12,30	12	13,20
Kosten per ha (afgerond)		30,-		21,-

1) De percentages zijn ontleend aan tabel 40.

De waardering van suikerbietenkoppen en -blad is per gebied afhankelijk gesteld van de mogelijkheid om dit produkt tot waarde te brengen. Zo blijkt uit de boekhoudgegevens dat in de Wieringermeer 35% en in de overige droogmakerijen zelfs 70% van de totale produktie wordt ondergeploegd.

De waardering is overeenkomstig de kostprijsberekening voor de suikerbieten in de andere kleigebieden. Voor de Wieringermeer is de waardering afgestemd op de voederwaarde ad f.175,- per ha en voor de overige droogmakerijen op de bemestingswaarde ad f.110,- per ha.

e. Samenvatting bemestingskosten per gewas

Met behulp van de voorafgaande gegevens is in tabel 42 een overzicht gegeven van de totale bemestingskosten per gewas.

Tabel 42

BEMESTINGSKOSTEN PER GEWAS PER HA (GLD.)
Voorcalculatie 1961/62

	Wieringermeer				
	winter-tarwe	zomer-tarwe	zomer-gerst	haver	suiker-bieten
Stikstof	74,90	69,60	50,30	48,20	128,40
Fosforzuur	42,-	42,-	37,80	46,20	84,-
Kali	7,80	7,80	9,-	13,20	31,20
Overige aangekochte meststoffen	-	-	-	-	-
Stalmest + groenbemesting	39,-	39,-	39,-	39,-	39,-
Totale bemestingskosten (afgerond)	164,-	158,-	136,-	147,-	283,-

	Overige droogmakerijen					
	winter-tarwe	zomer-tarwe	zomer-gerst	haver	suiker-bieten	cons.-aard.
Stikstof	62,60	60,60	48,50	45,50	121,20	111,10
Fosforzuur	33,-	33,-	29,70	36,30	66,-	42,90
Kali	13,70	13,70	15,70	23,30	54,70	41,-
Overige aangekochte meststoffen	6,-	6,-	6,-	6,-	6,-	6,-
Stalmest + groenbemesting	27,-	27,-	27,-	27,-	27,-	27,-
Totale bemestingskosten (afgerond)	142,-	140,-	127,-	138,-	275,-	228,-

§ 9. K o s t e n v a n g r o n d e n g e b o u w e n

De in te calculeren kosten, verbonden aan de instandhouding van de grond en de bedrijfsgebouwen, zijn berekend op grond van de hiertoe opgestelde uitgangspunten van het Ministerie van Landbouw en het Landbouwschap.

De bedragen ten behoeve van bijgaande berekeningen zijn opgesteld aan de hand van de door het Ministerie van Landbouw vastgestelde pachtnormen. Deze pachtnormen zijn vermeld in de algemene maatregelen van bestuur ex art. 3 van de Pachtwet.

Als uitgangspunt geldt dat de grond wordt gewaardeerd tegen de pachtnormen, geldende voor de kwaliteitsklasse II van de desbetreffende grondsoort. De gebouwen worden gewaardeerd tegen het gemiddelde van de normen voor de doelmatigheidsklassen "voldoende" en "matig".

Verder zijn in rekening gebracht de kosten voor het klein onderhoud en de kosten van kunstwerken.

De kosten voor grond en gebouwen ten behoeve van de voorcalculatie zijn als volgt.

Tabel 43

KOSTEN GROND EN GEBOUWEN PER HA (GEMETEN MAAT)
Voorcalculatie 1961/62

	Wieringermeer	Overige droogmakerijen
	gld.	gld.
1. Kosten van de grond en de bedrijfsgebouwen	232	232
2. Kosten voor klein onderhoud en kunstwerken	13	20
Totaal	245	252

Nadrukkelijk zij erop gewezen dat de in rekening gebrachte pachtnormen voor de Wieringermeer niet aansluiten aan de voor dit gebied geldende pachten, die voor de onderzochte bedrijven hoger zijn. Het pachtniveau voor de kostprijsberekeningen moet echter zoals reeds is opgemerkt, worden gebaseerd op de hiertoe overeengekomen uitgangspunten voor de kostprijsberekeningen tussen overheid en Landbouwschap. Deze overeengekomen normen hebben in het kader van de berekeningen een meer landelijk karakter en hebben voor een bepaald gebied dan ook een betrekkelijke waarde, gezien de mogelijkheden van aftrek of toeslagen op het algemene pachtniveau volgens normen. Ter illustratie zij er verder op gewezen dat de gemiddelde pachten volgens de onderzochte bedrijven in de overige droogmakerijen - in tegenstelling tot de Wieringermeer - aanmerkelijk liggen beneden het in tabel 43 vermelde niveau volgens de pachtnormen.

§ 10. O v e r i g e k o s t e n

a. Rente omlopend kapitaal

Over het kort omlopend kapitaal, geïnvesteerd in de produktie van de afzonderlijke gewassen, is 4½% rente berekend.

Voor de verschillende gewassen zijn de hiernavolgende normen ingecalculeerd:

wintergraan (medio november)	f.	26,- per ha
zomergraan (medio november)	"	24,- " "
suikerbieten(ultimo november)	"	43,- " "
consumptieaardappelen (ultimo september)	"	52,- " "

Tussen haakjes zijn de laatste data gegeven waarover nog rente is berekend.

b. Heffing op consumptieaardappelen

Met ingang van oogst 1959 is een heffingsverordening ingevoerd ter bestrijding van aardappelmoeheid. Deze heffing bedraagt f.2,75 per ha beteelde oppervlakte aardappelen. In de kostenberekening is een afgerond bedrag van f.3,- per ha in rekening gebracht.

c. Algemene kosten

In algemene kosten zijn begrepen de kosten voor auto, abonnementen, telefoon, contributie landbouworganisatie, heffing van het Landbouwschap, verzekeringen, porti, drukwerken, licht, water e.a.

Volgens de boekhoudingen bedragen deze posten:

Tabel 44

ALGEMENE KOSTEN PER HA CULTUURGROND

	Wieringermeer	Overige droogmakerijen
	gld.	gld.
Boekjaar 1955/56	74	73
" 1956/57	80	76
" 1957/58	85	80
" 1958/59	83	77
" 1959/60	86	81
" 1960/61	98	85
Voorcalc.1961/62	95	85

Voor de voorcalculatie is er rekening mede gehouden dat in het boekjaar 1957/58 een dubbele aanslag van het Landbouwschap (1956 en 1957) is begrepen.

d. Samenvatting overige kosten

De verschillende kosten, begrepen in de post overige kosten, zijn voor de voorcalculatie 1960 in tabel 45 samengevat.

Tabel 45

OVERIGE KOSTEN PER HA CULTUURGROND

	Wieringermeer			Overige droogmakerijen		
	rente omlopend kapitaal	algemene kosten 1)	totaal	rente omlopend kapitaal	algemene kosten 1)	totaal
	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.
Wintergranen	26	95	121	26	85	111
Zomergranen	24	95	119	24	85	109
Suikerbieten	43	95	138	43	85	128
Consumptieaardappelen				52	88	140

1) M.i.v. heffing op aardappelen.

§ 11. Aftrekposten voor bijprodukten/nevenopbrengsten

a. Opbrengst van bijprodukten

1. Graanstro

De nettokosten van het hoofdprodukt worden berekend door de opbrengst van het bijprodukt in mindering te brengen op de totale brutokosten.

Voor de berekening van de nettokosten van de granen moet hiertoe de opbrengst van het stro worden bepaald. In verband met de vrij grote fluctuaties, welke van jaar tot jaar optreden in de marktprijzen van het stro, is het stro gewaardeerd tegen de gemiddelde prijs van de laatste jaren. Deze waarderingsmaatstaf is overeenkomstig de afspraak tussen het Ministerie van Landbouw en het Landbouwschap.

Ten behoeve van de voorcalculatie 1961/62 is de gemiddelde stroprijs aangehouden.

Tabel 46

GEMIDDELDE TELERSPRIJZEN PER 1000 KG STRO

	Noordholland	
Oogst 1956: najaar 1956	f. 49,-	
voorjaar 1957	" 57,-	f. 53,-
" 1957: najaar 1957	f. 48,-	
voorjaar 1958	" 58,-	f. 53,-
" 1958: najaar 1958	f. 48,-	
voorjaar 1959	" 57,-	f. 53,-
" 1959: najaar 1959	f. 72,-	
voorjaar 1960	" 80,-	f. 76,-
" 1960: najaar 1960	f. 59,-	
voorjaar 1961	" 77,-	f. 68,-
Gemiddeld		f. 61,-

Bovengenoemde prijzen per 1000 kg gelden voor goede kwaliteit stro.

Voor de waardering van het stro geoogst met maaidorser is een f.10,- per 1000 kg lagere prijs aangehouden.

In tabel 47 is een overzicht vermeld van de berekende geldopbrengsten per ha voor de verschillende graansoorten. De berekening van de kg-opbrengsten van het stro per gewas is opgenomen in hoofdstuk III.

Tabel 47

STRO-OPBRENGST PER HA
Voorcalculatie 1961/62

		Prijs per 1000 kg	Wieringermeer		Overige droogmakerijen	
			kg	bedrag	kg	bedrag
Wintertarwe						
Stro-opbrengst	-dorsmachine	61,-	3500	213,50	3250	198,25
	-maaidorser	51,-	1750	89,25	1600	81,60
Totaalbedrag (afgerond)				303,-		280,-
Zomertarwe						
Stro-opbrengst	-dorsmachine	61,-	3775	230,28	3700	225,70
	-maaidorser	51,-	1875	95,63	1850	94,35
Totaalbedrag (afgerond)				326,-		320,-
Zomergerst						
Stro-opbrengst	-dorsmachine	61,-	200	12,20	550	33,55
	-maaidorser	51,-	2750	140,25	2400	122,40
Totaalbedrag (afgerond)				152,-		156,-
Haver						
Stro-opbrengst	-dorsmachine	61,-	4425	269,95	4550	277,55
	-maaidorser	51,-	825	42,10	600	30,60
Totaalbedrag (afgerond)				312,-		308,-

2. Kriel en uitschot

Voor de berekening van de nettokosten van consumptiewaardige aardappelen dient de opbrengst van het bijprodukt kriel en uitschot in mindering te worden gebracht. Hiervoor is een bedrag van f.3,50 per 100 kg ingerekend.

3. Bietenkoppen/blad

Voor de bepaling van de nettokosten van de suikerbieten dient de waarde van bietenkoppen/blad in mindering te worden gebracht op de brutokosten. In de gebieden waar verkoop mogelijk is, zou de gemiddelde prijs kunnen worden genomen, welke op de L.E.I.-bedrijven is ontvangen. Daar echter bietenkoppen/blad op bijna alle bedrijven in de verschillende gebieden aan het eigen vee is vervoederd, zijn omtrent deze opbrengstprijzen weinig gegevens bekend. Voor de Wieringermeer is f.175,- per ha als de voederwaarde van bietenkoppen/blad (op het land) aangehouden.

In de gebieden waar de mogelijkheid van verkoop van het bijprodukt slechts ten dele bestaat, zoals in de overige droogmakerijen, is de waarde van het bijprodukt afgestemd op de bemestingswaarde, namelijk f.110,- per ha.

b. Overige opbrengsten

Bij de bepaling van de produktiekosten per gewas zijn de bewerkingskosten (arbeid, trekkracht, werktuigen) met behulp van verdeelsleutels aan de afzonderlijke gewassen toegerekend. Op de bedrijven zijn echter ook ontvangsten voor verrichte werkzaamheden op andere bedrijven. Bij de toerekening van de kosten is met deze ontvangsten geen rekening gehouden, zodat in feite dus van een te hoog kostenniveau is uitgegaan. Deze nevenopbrengsten van het bedrijf zijn daarom als een algemene aftrekpost opgenomen.

Hierna is een overzicht gegeven van de nevenopbrengsten, uitgedrukt in procenten van de totale bewerkingskosten.

Tabel 48

NEVENOPBRENGSTEN IN PROCENTEN VAN DE BEWERKINGSKOSTEN

	Wieringermeer	Overige droogmakerijen
Boekjaar 1955/56	1,4	1,2
" 1956/57	5,3	1,5
" 1957/58	2,3	1,4
" 1958/59	1,0	1,3
" 1959/60	1,0	1,5
" 1960/61	1,5	1,6
Voorcalc. 1961/62	1,5	1,5

Als aftrekpost voor de afzonderlijke gewassen is een bedrag opgenomen, hetwelk is berekend met behulp van bovengenoemde percentages en de totale bewerkingskosten van de afzonderlijke gewassen (arbeidskosten + trekkrachtkosten + werktuigkosten).

Er is in de overige droogmakerijen een vergoeding ontvangen voor terreinaflevering van suikerbieten.

De ontvangen vergoedingen betreffen de door eigen personeel en de door derden afgeleverde suikerbieten.

Er is nagegaan in welke mate deze terreinaflevering door eigen personeel of door derden is geschied.

Tabel 49

TERREINAFLEVERING VAN SUIKERBIETEN EN ONTVANGEN VERGOEDINGEN PER HA
(Overige droogmakerijen)

	Percentage terreinaflevering van suikerbieten		Vergoedingen per ha suikerbieten	
	eigen personeel	door derden	totaal	t.l.v. transport door derden
Boekjaar 1957/58	14	3	38	7
" 1958/59	15	4	38	7
" 1959/60	11	3	27	6
" 1960/61	9	6	32	13
Voorcalc. 1961/62	10	5	30	10

Voor zover de ontvangen vergoedingen de door eigen personeel geleverde bieten betreffen, zijn deze ontvangsten onder de nevenopbrengsten van het gehele bedrijf geboekt. De kosten hiervoor (arbeid, trekkracht, werktuigen) zijn evenmin af te splitsen en worden op deze wijze gecompenseerd.

De ontvangen vergoedingen voor de door derden afgeleverde bieten zijn als nevenopbrengst van de suikerbieten geboekt.

Tegenover deze opbrengsten staan dan ten dele de in rekening gebrachte afleveringskosten van derden die eveneens direct aan het gewas suikerbieten zijn toegerekend en in de brutokosten van de suikerbieten zijn begrepen.

HOOFDSTUK III

TOELICHTING OP DE KG-OPBRENGSTEN VAN DE GEWASSEN

§ 1. A l g e m e e n

De bepaling van de kg-opbrengsten geschiedt op basis van de resultaten van de onderzochte bedrijven.

Voor de voorcalculatie moet namelijk een opbrengstniveau worden bepaald, dat geldt voor gemiddelde omstandigheden. In dit opbrengstniveau moeten de risico's zijn verdisconteerd voor mee- en tegenvallers van de geoogste hoeveelheden in een reeks van jaren.

Voor de gewassenopbrengsten geldt in het bijzonder dat hierin van jaar tot jaar vrij grote schommelingen voorkomen. Dit verschijnsel bemoeilijkt de normalisatie van het opbrengstniveau.

Voor de onderzochte bedrijven zijn de kg-opbrengsten over de laatste zes jaren ter beschikking. Ook in deze jaren zijn er vrij grote fluctuaties in de kg-opbrengsten. Het is daarom niet mogelijk een gemiddeld opbrengstniveau te bepalen zonder aanvullende gegevens te gebruiken over een langere reeks van jaren.

Naast de gegevens van de L.E.I.-bedrijven zijn daarom de opbrengstramingen van het C.B.S. gebruikt voor de jaren 1948 t/m 1960.

Met behulp van deze C.B.S.-ramingen is inzicht verkregen omtrent het verloop van de opbrengsten.

Thans volgt een toelichting op de uitgevoerde berekeningen. Hierbij is uitsluitend aandacht besteed aan het opbrengstniveau van de voornaamste gewassen.

§ 2. K g - o p b r e n g s t e n p e r h a h o o f d p r o d u k t

Ter beschikking staan de opbrengsten van de onderzochte bedrijven in de jaren 1955 t/m 1960. Deze opbrengsten per jaar en de gemiddelde opbrengst over deze zes jaren zijn in de hiernavolgende tabellen opgenomen.

Verder zijn dan gebruikt de oogstramingen van het C.B.S. over de jaren 1948 t/m 1960.

Deze gegevens zijn allereerst gebruikt om de verhouding te bepalen tussen de kg-opbrengsten op de onderzochte bedrijven en de meer regionale ramingen van het C.B.S. Hiertoe is een verhoudingsgetal berekend voor de gemiddelde kg-opbrengsten op de L.E.I.-bedrijven ten opzichte van de kg-opbrengsten volgens C.B.S.-ramingen in de overeenkomstige jaren 1955 t/m 1960. Dit verhoudingsgetal is eveneens in de tabellen met de kg-opbrengsten per gewas vermeld.

Uit andere onderzoekingen omtrent het gemiddelde niveau van de kg-opbrengsten is gebleken, dat ook in de gemiddelde opbrengsten over een vrij lange reeks van jaren nog onregelmatige schommelingen voorkomen.

Tabel 50

OPBRENGSTEN PER HA (GEMETEN MAAT)

Wieringermeer

	Winter-tarwe	Zomer-tarwe	Zomer-gerst	Haver	Suiker-bieten	
Gemiddelde L.E.I.-bedrijven	kg	kg	kg	kg	ton	%
Oogst 1955	4205	4450	4875	5160	53,7	15,4
" 1956	4105	3570	3250	4130	38,6	16,2
" 1957	4955	4165	4955	4290	45,1	16,1
" 1958	4350	3225	3755	4085	51,8	15,1
" 1959	5120	4700	4350	4230	47,6	17,8
" 1960	5530	4845	5025	5220	55,9	15,9
Gemiddelde van 1955 t/m 1960						
L.E.I.-bedrijven	4710	4160	4370	4520	48,9	16,0
C.B.S.-ramingen 1)	4520	4060	4100	4350	46,1	16,1
Verhoudingsgetal (C.B.S.-ramingen = 100)	104	102	106	104	106	
Voortschrijdend 10-jaarlijkse gemiddelde opbrengsten volgens C.B.S.-ramingen 1)						
1948 t/m 1957	4490	4025	4010	4515	44,7	16,2
1949 t/m 1958	4480	3990	3975	4515	45,4	16,0
1950 t/m 1959	4440	3970	3980	4470	46,0	16,3
1951 t/m 1960	4665	4155	4110	4530	47,3	16,2
Verhoudingsgetal (C.B.S.-ramingen = 100)	104	102	106	104	106	
Voorcalculatie 1961/62	4750	4150	4250	4600	48,5	16,2

1) Suikergehalte bron C.S.M.

Tabel 51

OPBRENGSTEN PER HA (GEMETEN MAAT)

Overige droogmakerijen

	Winter-tarwe	Zomer-tarwe	Zomer-gerst	Haver	Suiker-bieten		Aardap-pelen
Gemiddelde L.E.I.-bedrijven	kg	kg	kg	kg	ton	%	ton
Oogst 1955	3910	4480	4670	4840	54,4	15,3	30,1
" 1956	4380	3870	3940	4490	43,7	16,0	24,4
" 1957	4785	3740	4820	4350	45,2	15,9	27,6
" 1958	4260	3490	4100	4330	52,3	15,8	24,5
" 1959	5000	4310	4630	4510	49,0	17,8	23,9
" 1960	5410	4490	4700	4980	56,3	15,8	26,3
Gemiddelde van 1955 t/m 1960							
L.E.I.-bedrijven	4625	4065	4475	4585	50,2	16,1	26,1
C.B.S.-ramingen 1)	4345	4005	4345	4270	46,2	16,1	27,5
Verhoudingsgetal (C.B.S.-ramingen = 100)	106	101	103	107	109		95
Voortschrijdend 10-jaarlijkse gemiddelde opbrengsten volgens C.B.S.-ramingen 1)							
1948 t/m 1957	4015	3580	3805	3975	43,4	16,0	26,1
1949 t/m 1958	4035	3625	3915	4060	44,0	15,8	26,0
1950 t/m 1959	4035	3645	3930	4055	44,0	16,1	25,9
1951 t/m 1960	4240	3820	4085	4165	45,3	16,1	26,6
Verhoudingsgetal (C.B.S.-ramingen = 100)	106	101	103	107	109		95
Voorcalculatie 1961/62	4400	3900	4200	4400	49,0	16,1	25,5

1) Suikergehalte bron C.S.M.

Om enig inzicht te verkrijgen omtrent het verloop van de kg-opbrengsten in een langere reeks van jaren, is met behulp van de C.B.S.-ramingen een voortschrijdend 10-jaarlijks gemiddelde kg-opbrengst berekend. De voortschrijdende 10-jaarlijkse gemiddelden volgens de C.B.S.-ramingen zijn in de tabellen opgenomen.

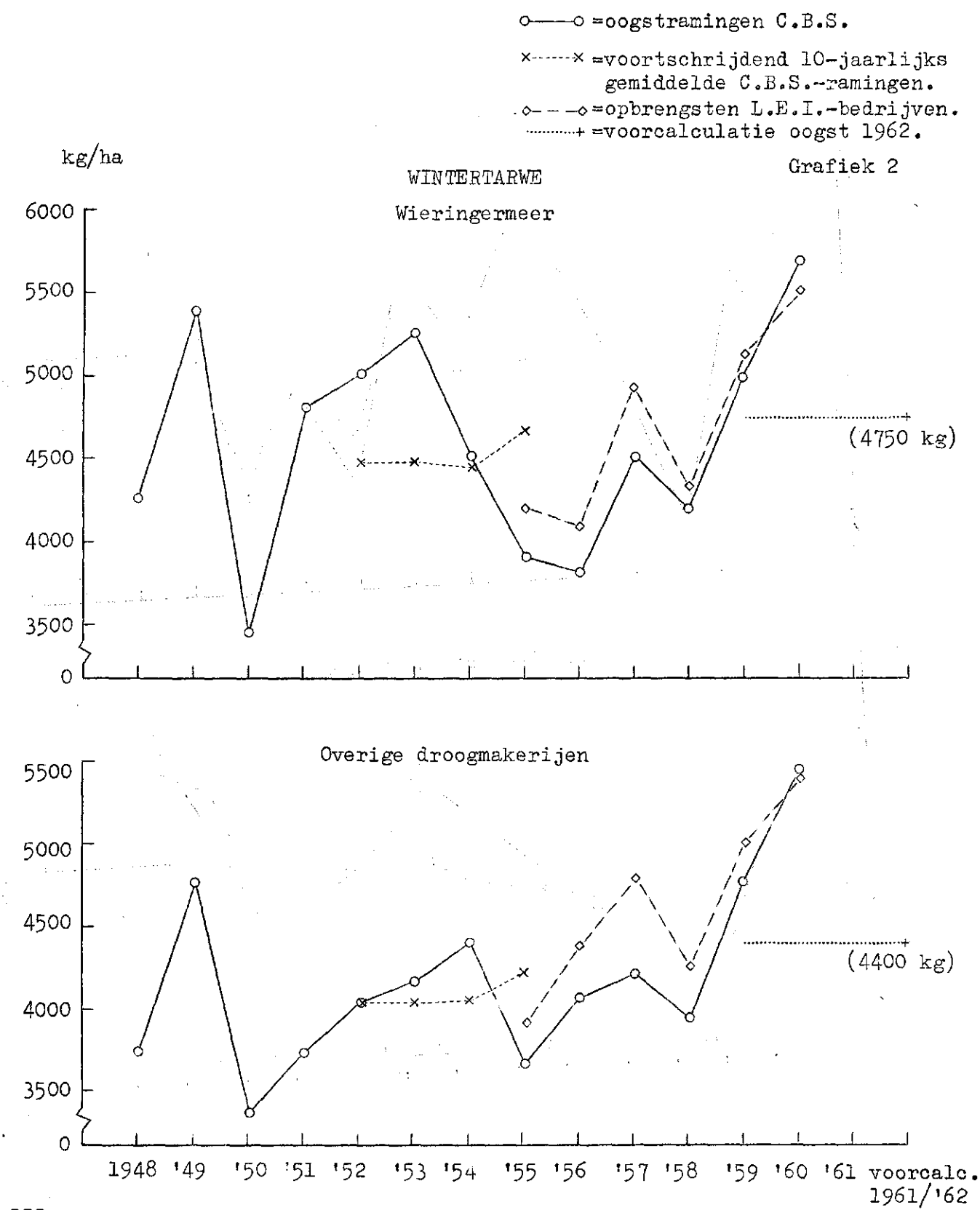
Zoals uit de tabellen blijkt is er in het laatste 10-jaarlijks gemiddelde voor de granen in het algemeen een stijging te constateren. Een tweetal factoren heeft hiertoe bijgedragen, namelijk het jaar 1950 met relatief lage opbrengsten is bij de berekening van dit laatste 10-jaarlijks gemiddelde niet meer opgenomen.

In de voorgaande gemiddelde kg-opbrengsten is dit jaar echter wel begrepen. In het laatste gemiddelde (1951 t/m 1960) zijn verder de hoge opbrengsten over 1960 opgenomen. Een bijzondere omstandigheid is dat de granen in dit jaar een afwijkend hoog vochtgehalte hadden waardoor zowel de kg-opbrengsten als de opbrengstprijs zijn beïnvloed. Deze bijzondere omstandigheid voor het jaar 1960 is bij de bepaling van het gemiddelde opbrengstniveau voor de voorcalculatie mede in aanmerking genomen.

Bij de bepaling van het gemiddelde niveau voor de voorcalculatie is ernaar gestreefd de risico's van de ongunstige en de gunstige jaren zo goed mogelijk in het opbrengstniveau van de voorcalculatie tot uitdrukking te brengen. Hierbij is gelet op het verloop volgens de reeks van de voortschrijdende 10-jaarlijkse gemiddelde kg-opbrengsten.

Met gebruikmaking van het berekende verhoudingsgetal is een kg-opbrengst bepaald die correspondeert met het opbrengstniveau van de onderzochte bedrijven. De opbrengsten van de L.E.I.-bedrijven liggen namelijk op een hoger niveau dan de C.B.S.-ramingen. Dit blijkt uit het berekende verhoudingsgetal van de kg-opbrengsten op de L.E.I.-bedrijven ten opzichte van de C.B.S.-ramingen over de jaren 1955 t/m 1960. Bij de bepaling van het niveau van de voorcalculatie 1961/62 is deze factor dan ook mede in aanmerking genomen.

Ter nadere oriëntatie zijn de resultaten in de grafieken 2 t/m 7 weergegeven. Hoewel er verschil in opbrengstniveau is te constateren tussen de onderzochte bedrijven en de C.B.S.-ramingen, blijkt dat het verloop van de opbrengsten in de reeks van jaren in het algemeen weinig verschillen te zien geeft.

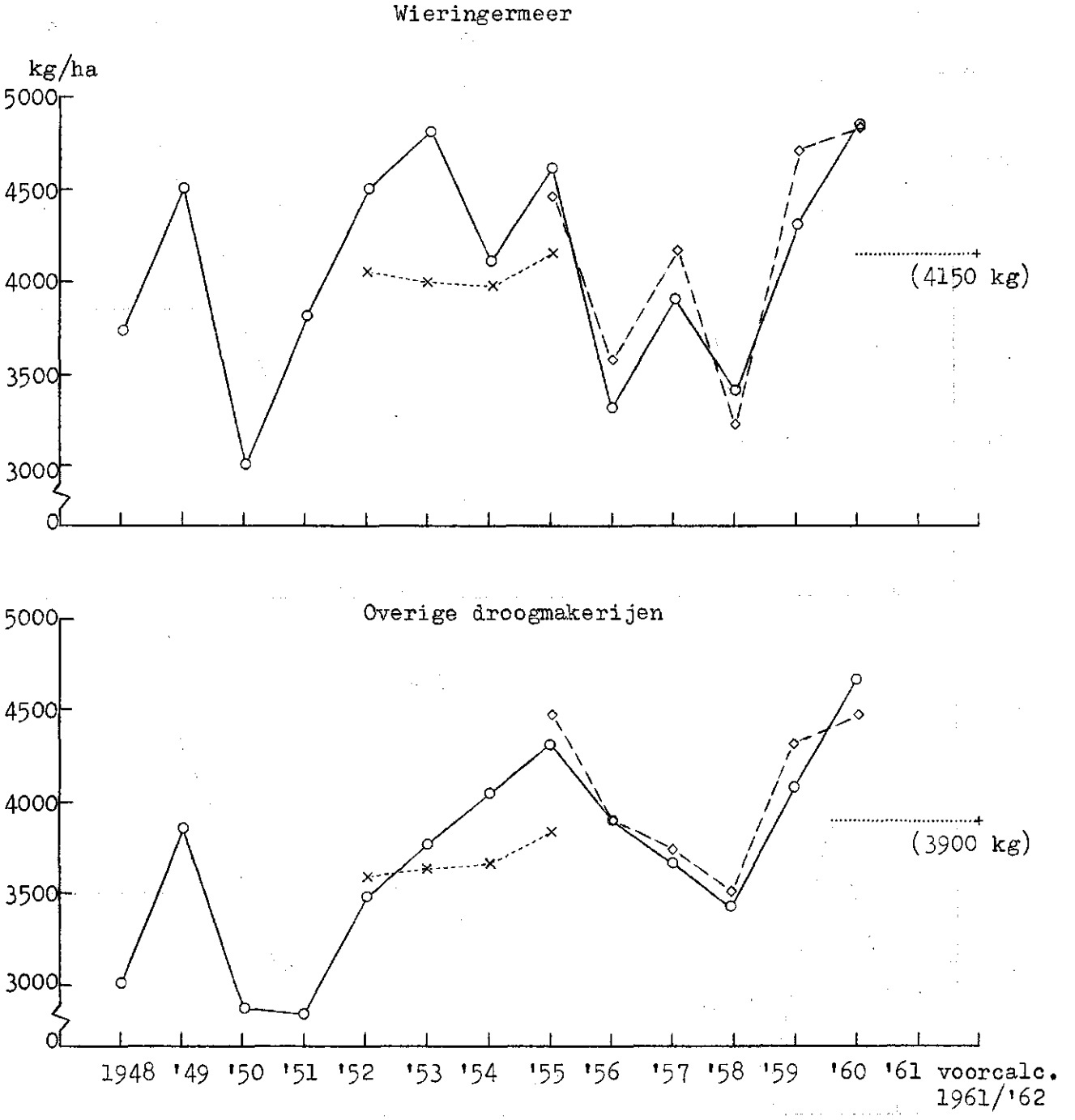

o——o =oogstramingen C.B.S.
×------× =voortschrijdend 10-jaarlijks gemiddelde C.B.S.-ramingen.
◇– – –◇ =opbrengsten L.E.I.-bedrijven.
.....+ =voorcalculatie oogst 1962.
kg/ha
WINTERTARWE
Grafiek 2
Wieringermeer
6000
5500
5000
4500
4000
3500
0
(4750 kg)
Overige droogmakerijen
5500
5000
4500
4000
3500
0
(4400 kg)
1948 '49 '50 '51 '52 '53 '54 '55 '56 '57 '58 '59 '60 '61 voorcalc. 1961/'62

552

Grafiek 3

Voor legenda zie blz. 59

ZOMERTARWE

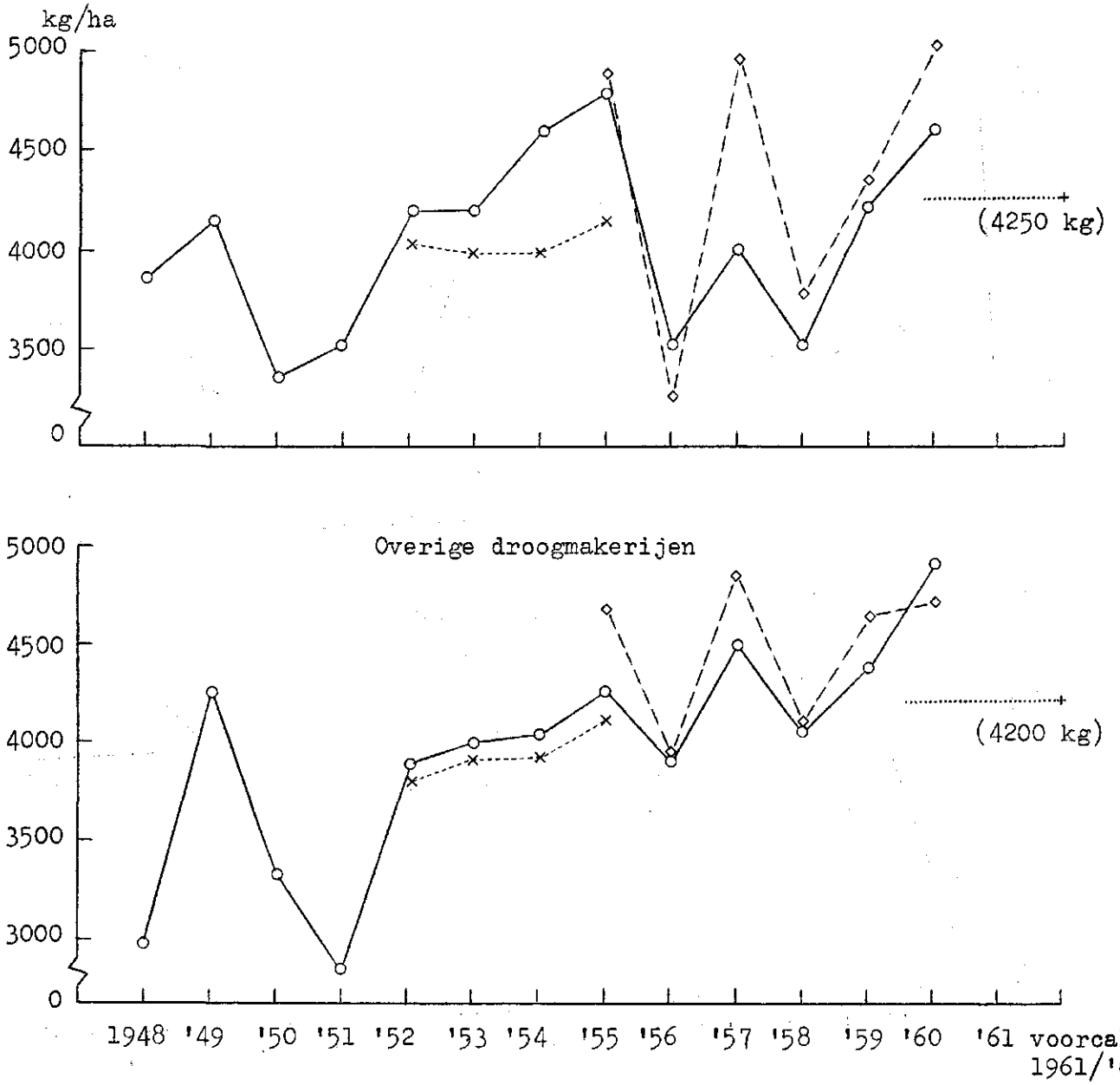
552

Grafiek 4

Voor legenda zie blz. 59

ZOMERGERST

Wieringermeer

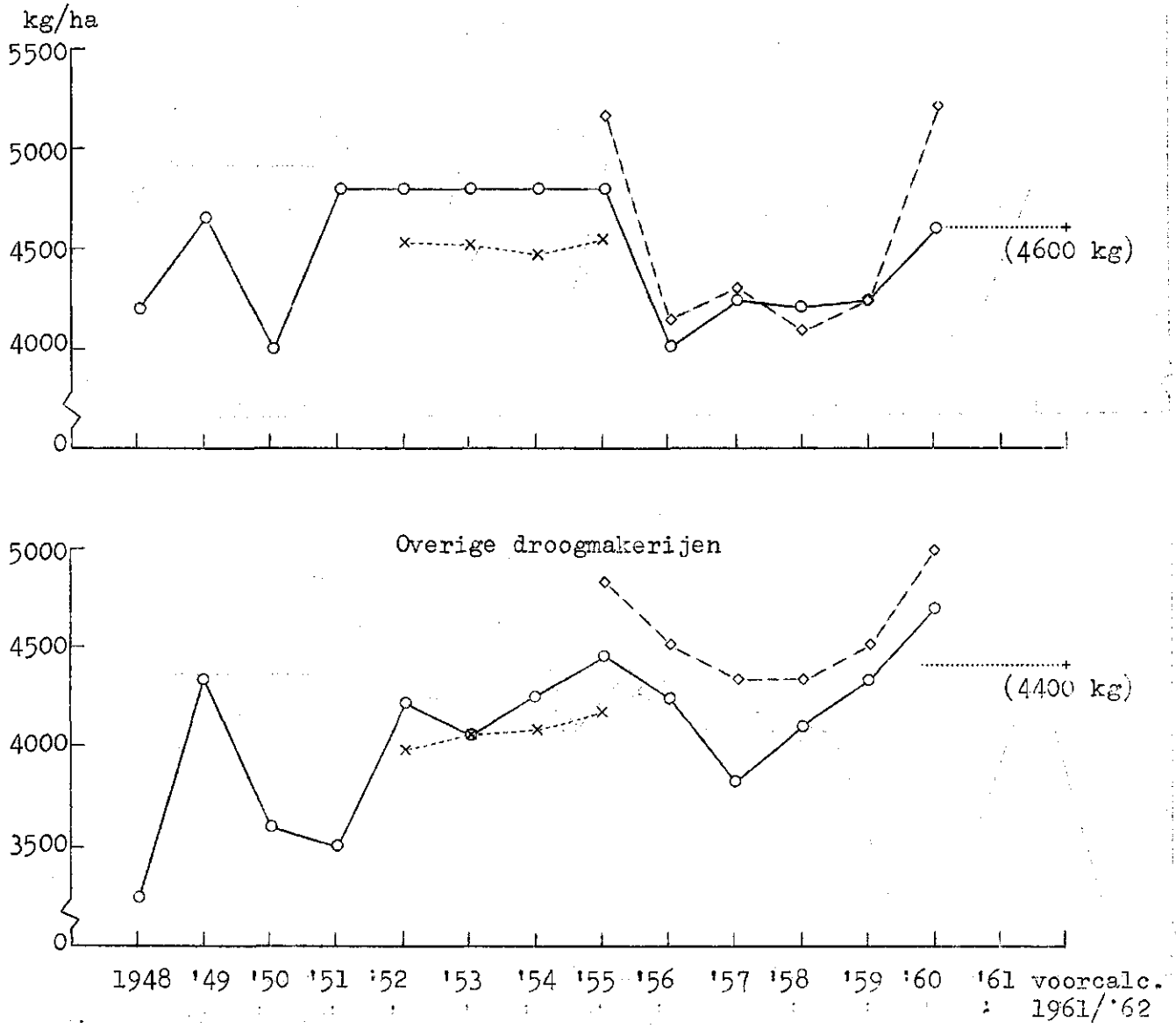

Grafiek 5

Voor legenda zie blz. 59

HAVER

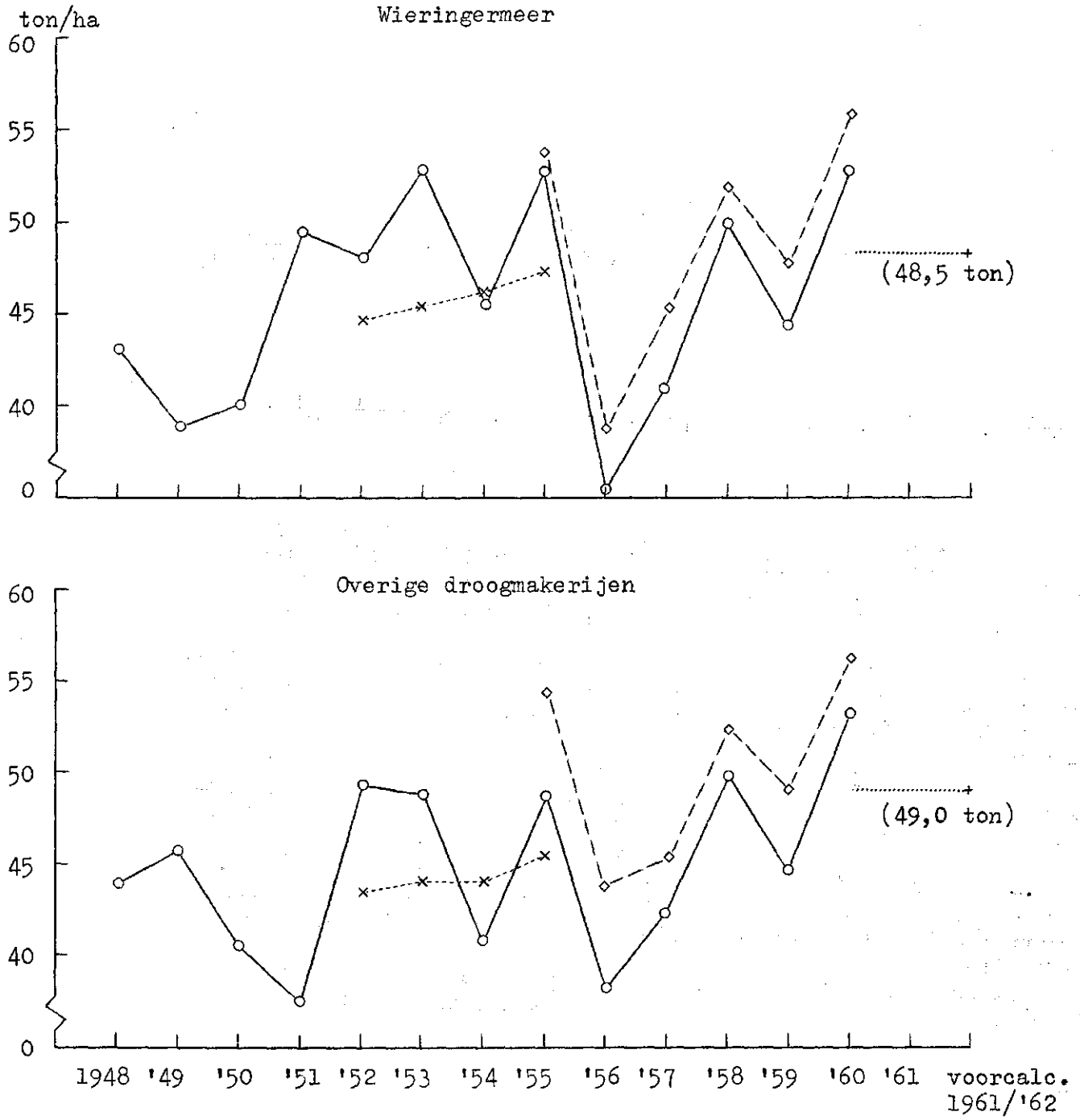
Wieringermeer

Grafiek 6

Voor legenda zie blz. 59

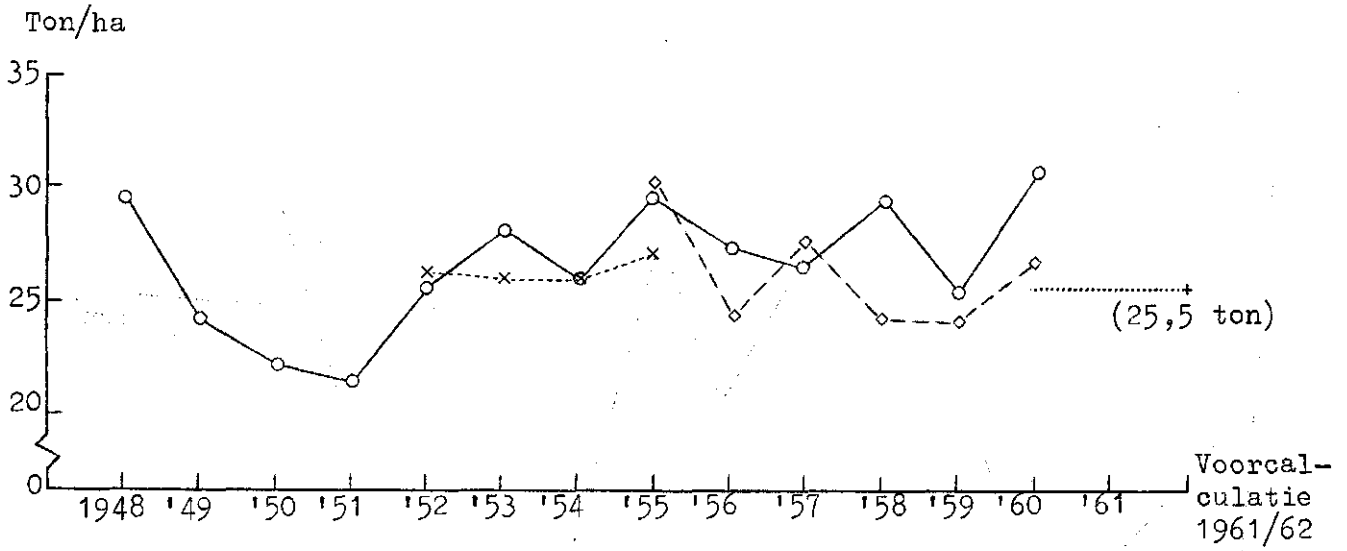
SUIKERBIETEN

Grafiek 7

Voor legenda zie blz. 59

CONSUMPTIEAARDAPPELEN
Overige droogmakerijen

De gemiddelde kg-opbrengsten van consumptieaardappelen op de L.E.I.-bedrijven, zoals die in tabel 51 en grafiek 7 zijn vermeld, betreffen de bruto-opbrengst,d.w.z. de opbrengst op het moment van verkoop of aanwending in eigen bedrijf, dit is met inbegrip van voeraardappelen.

Aangezien bij de berekening van de produktiekosten wordt uitgegaan van herfstaflevering is deze kg-opbrengst herleid. De verliezen welke door bewaring optreden beïnvloeden namelijk deze gemiddelde kg-opbrengsten.

Ten gevolge hiervan zijn de oogstramingen over 1955 t/m 1960 volgens tabel 51 dan ook hoger dan de L.E.I.-opbrengsten. De oogstramingen betreffen namelijk de geoogste hoeveelheden in de herfst. De omrekening van de gemiddelde opbrengst van aardappelen op de L.E.I.-bedrijven tot een opbrengst voor herfstaflevering is gebaseerd op de verhoudingsgetallen van de overige gewassen. Voor aardappelen is daarom de opbrengst met 10% verhoogd in geval van herfstaflevering.

Uitgaande van de hiervoorgenoemde opbrengst is het opbrengstniveau van consumptiekwaliteit bij herfstaflevering voor de overige

droogmakerijen:

gemiddelde opbrengst bij herfst- en voorjaarsafl.	25500 kg
correctie voor verliezen 10% (afgerond)	2500 kg
opbrengst bij herfstaflevering	28000 kg
af: kriel en uitschot	4000 kg
opbrengst consumptiekwaliteit	24000 kg

Voor de bepaling van het suikergehalte van de bieten is gebruik gemaakt van gegevens van de C.S.M. in Noordholland.

§ 3. Kg-opbrengsten per ha van het bijprodukt

a. Graanstro

In de bedrijfsboekhoudingen is het niet mogelijk geweest een splitsing te maken naar de afzonderlijke soorten graanstro.

De stro-opbrengst per ha der afzonderlijke gewassen is daarom gebaseerd op de totale stro-opbrengst van alle granen, zoals deze blijkt uit de boekhoudingen.

Hiertoe is gebruik gemaakt van de hiernavolgende verhoudingsgetallen van de stro-opbrengst per ha voor de afzonderlijke gewassen.

Tabel 52

VERDEELSLEUTELS VOOR DE STRO-OPBRENGST PER HA
(Opbrengst haverstro = 100)

	Wieringermeer	Overige droogmakerijen
Wintertarwe	105	101
Zomertarwe	113	115
Wintergerst	82	85
Zomergerst	70	70
Haver	100	100
Rogge	91	107

De opstelling van genoemde verhoudingsgetallen geschiedde met behulp van de stro-opbrengsten per gewas volgens de oogstramingen van het C.B.S. in de jaren 1953 t/m 1960. De stro-opbrengst van haver is op 100 gesteld.

De gemiddelde stro-opbrengsten op de L.E.I.-bedrijven bedragen over de jaren 1955 t/m 1960:

Tabel 53

OPBRENGSTEN GRAANSTRO PER HA (GEMETEN MAAT)

	Wieringer-meer	Overige droog-makerijen
Boekjaar 1955/56	5140	5030
" 1956/57	5000	5030
" 1957/58	4630	4630
" 1958/59	4770	4690
" 1959/60	5620	5100
" 1960/61	5570	4860

Met behulp van de in tabel 52 vermelde verhoudingsgetallen en de verbouwde oppervlakte der afzonderlijke granen is de opbrengst berekend per ha of wel per 100 eenheden.
De gemiddelde stro-opbrengst per ha haver (gedorst stro) bedraagt volgens deze berekeningsmethodiek op de L.E.I.-bedrijven:

Tabel 54

STRO-OPBRENGST PER HA HAVER
(100 eenheden)

	Wieringer-meer	Overige droog-makerijen
Boekjaar 1955/56	5430	5300
" 1956/57	5480	5350
" 1957/58	5250	5190
" 1958/59	5260	5220
" 1959/60	6020	5640
" 1960/61	5980	5500
Voorcalc.1961/62	5550	5350

De stro-opbrengst per ha voor de voorcalculatie is afgeleid uit de gemiddelde opbrengsten over deze boekjaren. Op grond van de berekende uitkomsten voor een normale stro-opbrengst per 100 eenheden of wel voor 1 ha haverstro, zijn ook de stro-opbrengsten van de overige granen met behulp van de gegeven verhoudingsgetallen te berekenen.

Tabel 55

STRO-OPBRENGST PER HA
Voorcalculatie 1961/62

	Wieringer-meer	Overige droog-makerijen
Wintertarwe	5250	4850
Zomertarwe	5650	5550
Zomergerst	2950	2950
Haver	5250	5150

Bij de berekening van de stro-opbrengst van de afzonderlijke gewassen is rekening gehouden met het oogsten met maaidorsmachine en het oogsten met graanmaaier.

Hierbij is gesteld dat de stro-opbrengst bij oogsten met maaidorsmachine 25% lager is.

HOOFDSTUK IV

PRODUKTIEKOSTEN PER HA VAN DE OVERIGE GEWASSEN

Ook voor de berekening van de produktiekosten voor de overige gewassen is onderscheid te maken naar:

a. de kosten, welke aanwijsbaar aan het gewas kunnen worden toegerekend;
b. de kosten, waarvan de toerekening geschiedt met behulp van de verdeelsleutels.

De onder a genoemde kosten zijn ontleend aan de bedrijfsboekhoudingen.

De onder b genoemde kosten zijn berekend met behulp van de in hoofdstuk II berekende kostenbedragen en de gebruikte verdeelsleutels voor elk van deze kostenbestanddelen. Indien de uitvoering van bepaalde werkzaamheden verschillend was, als gevolg van de inschakeling van een loonwerker of mechanisatie, is hiermede bij de bepaling van de bewerkingskosten rekening gehouden.

Het aangehouden prijspeil voor de waardering van het zaaizaad/pootgoedverbruik is afgestemd op de thans bekende verbruikersprijzen voor zover het zaaizaad/pootgoed is aangekocht. Het zaaizaad/pootgoed afkomstig uit eigen bedrijf is gewaardeerd tegen telersprijzen, verhoogd met een marge voor schoning en bewaring. Het pootgoed van eigen bedrijf ten behoeve van pootaardappelen is gewaardeerd tegen kostprijs.

De kosten voor werkzaamheden verricht door een loonwerker zoals maaien, dorsen, vlas plukken, aardappelrooien e.d. zijn ontleend aan de bedrijfsboekhoudgegevens en aangepast aan het prijspeil van de voorcalculatie.

De berekening van de produktiekosten van pootaardappelen heeft betrekking op de oppervlakte waarvan pootaardappelen zijn geoogst. De extra kosten voor de afgekeurde oppervlakte pootaardappelen die in de herfst als consumptieaardappelen zijn gerooid, zijn eveneens in de kosten van pootaardappelen opgenomen. Dit zijn de extra kosten voor het gebruikte pootgoed en de keuringskosten. Van de totale kg-opbrengst van de goedgekeurde oppervlakte pootaardappelen is aangenomen dat 12,5% als consumptie- en voeraardappelen worden aangewend.

Voor de waardering van de opbrengsten van het bijprodukt, zoals erwtenstro, is het gemiddelde prijspeil in de afgelopen jaren aangehouden. De waardering van het lijnzaad is gebaseerd op de telersprijzen.

Bij de bepaling van de opbrengsten van het bijprodukt zijn de volgende prijzen aangehouden.

Erwtenstro	f. 70,- per 1000 kg
Bijprodukt van pootaardappelen:	
voeraardappelen	f. 3,50 " 100 kg
consumptieaardappelen	f. 12,50 " 100 kg

De bepaling van het gemiddelde opbrengstniveau geschiedde overeenkomstig de bepaling van het opbrengstniveau van de gewassen volgens hoofdstuk III.

Voor gewassen, waarvan de opbrengstdocumentatie onvoldoende is, zijn geen berekeningen opgesteld.

Tabel 56

PRODUKTIEKOSTEN EN OPBRENGSTEN VAN EEN AANTAL GEWASSEN PER HA
(GEMETEN MAAT)
Voorcalculatie 1961/62

	Wieringermeer			Overige droogmakerijen		
	erwten	pootaardappelen	vlas (ongerepeld)	erwten	pootaardappelen	vlas (ongerepeld)
Kg-opbrengsten per ha						
Oogst 1955	4285	20090	.	3680	21230	9050
" 1956	1690	21340	.	2300	21730	8340
" 1957	3890	18010	7410	3800	21540	8190
" 1958	2530	18980	8240	2935	24390	8180
" 1959	3680	23350	8270	4100	23240	7380
" 1960	4230	20710	8870	4260	24480	9385
Gemiddelde opbrengsten	3380	20400	8200	3510	22800	8420
Voorcalculatie 1961/62						
Hoofdprodukt: kg-opbrengst	3400	18380	8200	3250	19250	8000
Bijprodukt: kg-opbrengst	2250	2620	-	2150	2750	-
Kosten per ha						
1. Arbeidskosten	404	1033	384	504	1279	429
2. Beloning voor bedrijfsleiding	115	331	94	115	331	94
3. Trekkrachtkosten	102	190	84	143	242	104
4. Werktuigkosten	119	247	95	141	270	104
5. Werk door derden	196	498	148	188	389	140
6. Zaaizaad/pootgoed	146	646[1]	180	138	608[1]	197
7. Bemesting:						
stikstof	9	102	27	10	106	30
fosforzuur	34	55	42	26	43	33
kali	8	23	10	15	41	18
ov. meststoffen	39	39	39	33	33	33
8. Kosten van grond en gebouwen	245	245	245	252	252	252
9. Rente omlopend kapitaal	27	83	48	27	83	48
10. Algemene kosten	95	387	98	85	380	88
11. Brutokosten	1539	3879	1494	1677	4057	1570
12. Aftrek:						
bijprodukt	158	224	-	151	235	-
ov. nevenopbrengsten	9	22	8	12	27	10
13. Nettokosten	1372	3633	1486	1514	3795	1560
14. Kostprijs per 100 kg	40,35	19,75	18,10	46,60	19,70	19,50
Specificatie van enige kosten:						
zaaizaad/pootgoedverbruik in kg	200	2400	160	200	2400	170
percentage aankoop	85	35	85	65	30	100
stikstofverbruik in kg N	8	95	25	10	105	30

1) Met inbegrip van de extra kosten voor de afgekeurde oppervlakte (ca.13%).

Tabel 57

SPECIFICATIE VAN WERK DOOR DERDEN, ALGEMENE KOSTEN EN BESTEMMING POOTAARDAPPELEN PER HA

		Wieringermeer	Overige droogmakerijen
		gld.	gld.
I.	Werk door derden per ha		
	Erwten:		
	maaien	20,-	18,-
	dorsen	114,-	74,-
	drogen en schonen	25,-	20,-
	onkruid- en ziektenbestrijding	25,-	64,-
	algemeen	12,-	12,-
	totaal	196,-	188,-
	Pootaardappelen:		
	machinaal rooien	111,-	22,-
	sorteren en bewaren	225,-(40%)	225,-(40%)
	ziektenbestrijding	150,-	130,-
	algemeen	12,-	12,-
	totaal	498,-	389,-
	Vlas:		
	machinaal plukken	125,-	110,-
	onkruid- en ziektenbestrijding	11,-	18,-
	algemeen	12,-	12,-
	totaal	148,-	140,-
II.	Algemene kosten		
	Pootaardappelen:		
	keurloon 1)	23,-	23,-
	plombeerloon	136,-	139,-
	heffingen	133,-	133,-
	algemene kosten	95,-	85,-
	totaal	387,-	380,-
	Vlas:		
	heffing	3,-	3,-
	algemene kosten	95,-	85,-
	totaal	98,-	88,-
III.	Bestemming opbrengst pootaardappelen:	kg	kg
	pootgoed	18380	19250
	consumptie	1470	1540
	veevoer	1150	1210
	Totaal	21000	22000

De tussen haakjes geplaatste percentages geven aan het gedeelte van het werk dat door derden wordt verricht.

1) Met inbegrip van de kosten voor de afgekeurde oppervlakte (ca.13%).

B I J L A G E N

Bijlage I

GEMIDDELDE FINANCIELE RESULTATEN PER HA CULTUURGROND IN DE JAREN 1955/56 T/M 1960/61

Deze bijlage bevat een overzicht van de gemiddelde kosten en opbrengsten per ha cultuurgrond van de bedrijven, welke zijn gebruikt voor de opstelling van de produktiekosten per gewas.

De gemiddelde uitkomsten hebben betrekking op de boekjaren 1955/1956 t/m 1960/1961. Ter oriëntering is bij de uitkomsten der afzonderlijke jaren een overzicht gegeven van

a. het aantal bedrijven in de verschillende grootteklassen en het procentuele aantal bedrijven met trekker;
b. het grondgebruik; de gemiddelde oppervlakte cultuurgrond, de voedergewassen in % van de cultuurgrond en de voornaamste marktbare gewassen in % van het bouwland.

Bij de gemiddelde uitkomsten volgens de tabellen wordt het volgende opgemerkt.

Kosten

Hieronder zijn begrepen de uitgaven ten behoeve van het bedrijf, welke kosten zijn en voorts nog kosten, welke geen uitgaven zijn, zoals

a. de gewaardeerde handenarbeid van de boer en de gezinsleden (zonder beloning voor bedrijfsleiding). De waardering van deze handenarbeid geschiedde tegen het loon per uur van een vakarbeider op akkerbouwbedrijven ;
b. de gewaardeerde pachtwaarde voor eigenaarsbedrijven met gelijktijdige weglating van de eigenaarslasten.

   Voor de Wieringermeer zijn de in het onderzoek betrokken bedrijven uitsluitend pachtbedrijven. De bedragen die in rekening zijn gebracht hebben voor dit gebied echter een voorlopig karakter. Indien achteraf nog verhoging van de pachten plaatsheeft, wordt de rentabiliteit uiteraard lager dan hier is becijferd en zullen ook de pachtbedragen stijgen;
c. de berekende rente over het geïnvesteerde kapitaal en de afschrijving van de dode inventaris;
d. het verbruik van zaaizaad en pootgoed afkomstig uit het eigen bedrijf, gewaardeerd tegen telersprijzen, verhoogd met de bijkomende kosten;
e. het interne verkeer van produkten, zoals veevoer en stalmest, is zowel onder de kosten als onder de opbrengsten niet opgenomen.

Opbrengsten

Deze betreffen de verkochte produkten en het privéverbruik. De in het bedrijf aangewende produkten zijn, met uitzondering van de hoeveelheden zaaizaad/pootgoed, buiten beschouwing gelaten.

De ontvangen toeslagen op melk en granen zijn onder de opbrengsten vermeld.

Resultaten

Het verschil tussen de opbrengsten en de kosten is gegeven in het netto-overschot per ha cultuurgrond.

Bijlage I-a

GEMIDDELDE FINANCIELE RESULTATEN IN DE WIERINGERMEER
(Boekjaren 1955/56 t/m 1960/61)

	1955/56	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60 1)	1960/61 1)
Aantal bedrijven in de grootteklasse:						
< 30 ha	3	5	5	9	11	12
30 - 45 ha	14	14	16	14	15	15
> 45 ha	4	4	2	2	2	1
Totaal	21	23	23	25	28	28
Aantal bedrijven met trekker in % van het totaal	100	100	100	100	100	100
Grondgebruik:						
gem. opp. cultuurgrond in ha	40,90	39,40	37,80	35,50	34,50	32,70
voedergewassen in % van cultuurgrond	10	10	11	10	10	10
Gewassen in % van het bouwland	%	%	%	%	%	%
Granen	37	36	38	39	39	37
Peulvruchten	10	10	9	8	4	4
Handelsgewassen	16	18	17	14	11	11
Aardappelen	14	14	12	12	14	15
Bieten	11	11	13	17	19	19
	gld./ha	gld./ha	gld./ha	gld./ha	gld./ha	gld./ha
Kosten:						
1. arbeidskosten	496	522	491	544	563	619
2. werk door derden	202	220	234	207	219	255
3. werktuigkosten	116	122	133	125	138	152
4. trekkerkosten	87	97	94	91	93	89
5. zaaizaad en pootgoed	176	156	142	135	142	174
6. aangekochte meststoffen	115	123	123	137	155	162
7. aangekocht veevoer	29	28	30	41	57	47
8. pacht	198	219	226	230	237	242
9. overige kosten	167	174	175	176	195	219
Totale kosten	1586	1661	1648	1686	1799	1959
Opbrengsten:						
10. marktbare gewassen	1752	1448	1570	1597	2116	1961
11. opbrengst rundveehouderij en voedergewassen	180	168	180	241	337	253
12. ontvangen toeslagen	-	9	24	45	11	32
13. overige opbrengsten	62	59	24	16	37	72
Totale opbrengsten	1994	1684	1798	1899	2501	2318
Resultaat:						
Netto-overschot	408	23	150	213	702	359

1) Voorlopige uitkomsten.

Bijlage I-b

GEMIDDELDE FINANCIELE RESULTATEN IN DE OVERIGE DROOGMAKERIJEN
(Boekjaren 1955/56 t/m 1960/61)

	1955/56	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60 1)	1960/61 1)
Aantal bedrijven in de grootteklasse:						
< 20 ha	9	9	9	7	10	11
20 - 40 ha	25	26	25	29	33	39
> 40 ha	8	11	12	13	12	6
Totaal	42	46	46	49	55	56
Aantal bedrijven met trekker in % van het totaal	100	100	100	100	100	100
Grondgebruik:						
gem. opp. cultuurgrond in ha	30,30	31,35	31,60	32,35	30,90	29,25
voedergewassen in % van cultuurgrond	10	8	11	7	6	8
Gewassen in % van het bouwland	%	%	%	%	%	%
Granen	38	36	39	42	41	42
Peulvruchten	13	12	10	8	7	8
Handelsgewassen	13	19	17	14	15	12
Aardappelen	14	14	13	11	13	12
Bieten	15	14	14	19	20	20
	gld./ha	gld./ha	gld./ha	gld./ha	gld./ha	gld./ha
Kosten:						
1. arbeidskosten	620	646	594	636	612	672
2. werk door derden	123	146	155	159	181	220
3. werktuigkosten	153	162	163	168	166	158
4. trekkerkosten	112	117	116	124	122	114
5. zaaizaad en pootgoed	135	127	122	112	133	123
6. aangekochte meststoffen	141	138	139	144	154	162
7. aangekocht veevoer	55	56	56	48	69	73
8. pacht	165	172	178	187	199	197
9. overige kosten	155	152	170	172	185	184
Totale kosten	1659	1716	1693	1750	1821	1903
Opbrengsten:						
10. marktbare gewassen	1705	1436	1556	1771	2185	1788
11. opbrengst rundveehouderij en voedergewassen	139	141	150	130	168	176
12. ontvangen toeslagen	-	1	10	19	11	27
13. overige opbrengsten	75	70	62	69	64	81
Totale opbrengsten	1919	1648	1778	1989	2428	2072
Resultaat:						
Netto-overschot	260	⁄68	85	239	607	169

1) Voorlopige uitkomsten.

Bijlage II

BEREKENING STIJGING ARBEIDSKOSTEN

Bij de berekening van de procentuele stijging van de arbeidskosten ten behoeve van de voorcalculatie is de volgende werkwijze gevolgd. Op grond van de samenstelling van de arbeidskosten per categorie arbeidskrachten volgens de boekhoudingen in de afgelopen boekjaren en de wijzigingen in het loonniveau van de verschillende arbeidskrachten volgens de C.A.O., is een wijzigingscoëfficiënt berekend voor elk afzonderlijk jaar.

De arbeidskosten zijn gespecificeerd naar verschillende categorieën arbeidskrachten waarbij voor de betaalde arbeid een onderscheid is gemaakt in tijdloon en akkoordloon. Voor de gezinsarbeid is onderscheid gemaakt in loon voor de boer en loon voor de gezinsleden. Deze bedragen zijn weergegeven in procenten van de totale arbeidskosten in het desbetreffende boekjaar.

De lonen zijn verhoogd met de daarvoor geldende sociale lasten, waarbij rekening is gehouden met vakantietoeslagen e.d. en akkoorddervingstoeslag, voor zover daarvoor in aanmerking komende.

Bij de berekening van het uurloon na 1 augustus 1957 is, behoudens het uurloon voor de boer, slechts een gedeelte van de huurcompensatie opgenomen, daar de categorie jonger dan 23 jaar en geen kostwinner zijnde, hiervoor niet in aanmerking komt.

Bijlage II

BEREKENING VAN DE PROCENTUELE STIJGING VAN DE ARBEIDSKOSTEN

	Arbeidskosten in % van het totaal						Stijging van het loonpeil in %						Gemiddelde stijging v/h loonpeil in %
			tijdloon		akkoordloon				tijdloon		akkoordloon		
	boer	gezinsleden	vaste arbeiders	losse arbeiders	vaste arbeiders	losse arbeiders	boer	gezinsleden	vaste arbeiders	losse arbeiders	vaste arbeiders	losse arbeiders	
Wieringermeer													
Boekjaar 1955/56	14,8	4,5	43,9	24,1	2,7	10,0	62,0	60,5	44,4	48,5	56,7	58,2	50,4
" 1956/57	19,3	7,2	44,8	12,5	3,1	13,1	42,5	40,7	36,8	41,1	38,2	40,5	39,2
" 1957/58	25,0	10,4	39,6	16,9	3,2	4,9	28,5	28,1	27,3	30,2	29,6	31,6	28,4
" 1958/59	26,9	10,8	38,4	13,6	3,5	6,8	15,3	18,9	16,4	18,2	16,4	18,2	16,7
" 1959/60	27,9	9,3	37,8	13,6	4,0	7,4	14,2	16,6	14,5	16,1	14,5	16,1	14,9
" 1960/61	28,0	10,6	32,2	16,2	5,4	7,6	5,5	7,7	5,2	6,4	5,2	6,2	5,8
Overige droogmakerijen													
Boekjaar 1955/56	16,7	7,1	40,7	21,2	3,5	10,8	65,1	64,4	50,0	51,6	57,3	57,7	55,0
" 1956/57	19,3	8,1	37,3	22,2	3,6	9,5	43,6	42,8	38,1	41,6	38,7	40,0	40,5
" 1957/58	22,4	9,7	36,7	21,1	3,1	7,0	29,7	29,3	28,1	30,2	30,1	31,1	29,3
" 1958/59	24,2	10,5	34,7	18,3	3,3	9,0	16,1	20,9	16,9	18,2	16,9	18,2	17,5
" 1959/60	25,4	11,7	34,8	17,4	2,5	8,2	15,6	19,8	14,9	16,1	14,9	16,1	16,0
" 1960/61	27,4	11,5	32,3	19,0	2,3	7,5	5,5	8,5	5,4	6,1	5,4	6,1	6,0

Bijlage III

FOSFORZUUR EN KALIBEMESTING ONTTREKKINGSNORMEN PER GEWAS

	P_2O_5	K_2O
Wintertarwe	100	100
Zomertarwe	100	100
Wintergerst	90	130
Zomergerst	90	115
Rogge	70	90
Haver	110	170
Groene erwten	80	110
Vlas	100	130
Koolzaad	110	100
Karwij	80	200
Bietenzaad	100	200
Aardappelen	130	300
Suikerbieten	200	400
Voederbieten	130	350
Grasland + kunstweide	110	35
Klaver en luzerne	150	400